TALMUD BABYLONICUM

CODICIS HEBRAICI MONACENSIS 95

MITTELST FACSIMILE-LICHTDRUCKS

HERAUSGEGEBEN VON

HERMANN L. STRACK

EINLEITUNG

LEIDEN.
A. W. SIJTHOFF'S UITG.-MIJ.
1912

TALMUD BABYLONICUM

CODICIS HEBRAICI MONACENSIS 95

INTRODUCTIO

תלמוד בבלי

הנמצא בכתב יד בבית עקד הספרים במינכען

מבוא

DER BABYLONISCHE TALMUD

NACH DER MÜNCHENER HANDSCHRIFT COD. HEBR. 95

MITTELST FACSIMILE-LICHTDRUCKS HERAUSGEGEBEN

VON

HERMANN L. STRACK

EINLEITUNG

LEIDEN
A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
1912

Druck der Einleitung von H. Itzkowski, Berlin N. 24, Auguststr. 69

EINLEITUNG.

1. *Literatur.* Ḥajjim Joseph David Azulai († 1807 in Livorno) *Šēm ha-gᵉdōlim* Artikel Gᵉmara. || F. Lebrecht, Handschriften und erste Gesammtausgaben des Babyl. Talmud (in: Wissenschaftliche Blätter aus der Veitel Heine Ephraim'schen Lehranstalt, I. Sammlung, Berlin 1862, Nr. 1, S. 55—59. 98—107. || B. Beer in: Frankel's Monatsschrift für Geschichte u. Wissenschaft des Judenthums **6** (1857), S. 456—458.

M. Steinschneider in: Hebräische Bibliographie **6** (1863), 39—41; Die hebräischen Handschriften der K. Hof- und Staatsbibliothek in München, 2. Aufl., München 1895, No. 95.

R. Rabbinovicz *Diqduqê Sophᵉrim* **1**, München 1868, S. 27—35. Varianten zu den Ordnungen Zᵉraɛim, Moɛed, Nᵉziqin und den Traktaten Zᵉbaḥim, Mᵉnaḥoth und Ḥullin in den 16 Bänden der D. S., 1868—1897.

Salomon Taussig נוה שלום München 1872, (13 und 87 S.); vgl. Hebr. Bibliographie **12** (1872), S. 75 f. || מלאכת שלמה **1**, Krotoschin [1876] (20 u. 34 Bl.). | **2** München 1879 (89 S.).

M. Altschüler, Cod. Hebr. Monac. 95. Die Pfersee-Handschrift Heft I, Leipzig u. Wien 1908. [Ein missglückter Versuch den Codex in photographischer Nachbildung herauszugeben, Blatt 1—18a; vgl. M. Margolis, Theol. Literaturzeitung 1908, No. 22.]

2. *Beschreibung.* Codex 95 der hebräischen Handschriften der Königl. Hof- und Staats-bibliothek in München enthält nach der oben links auf jeder Seite stehenden Zählung 577 Blätter Pergament, Folio. Die Zählung ist nicht ursprünglich; denn die beiden nach Blatt 63 ausgerissenen Blätter sind nicht mitgerechnet. Sie ist auch nicht genau. Denn die 4 Blätter (8 Seiten) nach 101 sind als 8 gezählt: 102—109; die Zahlen 390, 502, 542, 572 sind übersprungen; dagegen stehen die Zahlen 272, 442 und 514 zweimal, und das Viertelblatt nach 157 ist nicht mitgezählt. — Ganz ohne Text gelassen sind: Blatt 3 und die Seiten 7b nach Sēder ɛolam rabba vor Šabbath, 157 d, 158 a nach Bᵉrakhoth vor Jᵉbamoth, 201 b nach Kᵉthubboth, 272 a nach Nidda vor Baba qamma, 373 b nach Horajoth vor ɛaboda zara, 389 b nach ɛedujjoth, 391 a vor Zᵉbaḥim.

Im Talmudtexte, der den grössten Teil des Codex füllt, ist die Schriftbreite 15,4 cm., die Schrifthöhe 23,5 cm. Zahl der Zeilen meist 80, selten mehr (83: Bl. 235 a), selten weniger (76: Bl. 46 b; 75: Bl. 194 a; 71: Bl. 209 b).

3. Schreiber. Der Schreiber war bis Blatt 575 a Š^elomo ben Šimšon, s. Bl. 501 a am Ende der Ordnung Qodašim, wo das Datum 12. Kislev 5103 (12. Nov. 1342) und Bl. 563 b am Ende der Ordnung Ṭ^eharoth, wo das Datum 17. Ṭebeth 5103 (15. Dez. 1342). Auf seinen Namen hat er an zahlreichen Stellen durch Verzierungen hingewiesen, und zwar nicht nur, wo der Name שלמה wirklich im Texte vorkommt, z. B. 367 a, 371 a, 374 a, sondern auch da, wo die 4 Buchstaben ש, ל, מ, ה in richtiger oder umgekehrter Ordnung am Anfange von zwei bis vier aufeinanderfolgenden Zeilen stehen; vgl. einerseits 368 a, 376 a, 407 b, andrerseits 403 b, 411 a, 438 b. Dass er ein religiöser Mann war, zeigen die kurzen Gebetsworte am Ende derjenigen Seiten, welche mit einem omniösen Worte oder Satze enden, z. B. 372 a, 376 a, 378 a vgl. Rabbinovicz Diqd. 1, S. 34, Anm. 12. — Er schrieb bis Blatt 575 a, Anfang der 2. Spalte.

4. Besitzer. Der Name dessen, für den Š^elomo ben Šimšon geschrieben hat, ist zwar Bl. 501 a und 563 b ausradiert und durch Mattathja ben Joseph ersetzt; er hat aber höchst wahrscheinlich J^ehosiphja Binjamin gelautet. Dieser nämlich ist sicher Besitzer der Handschrift gewesen und zwar vor Mattathja. Denn *1.* er hat den Schluss von Blatt 575 a, Spalte 2 (Taqqanoth Rabbenu Ger^ešom), an geschrieben; daselbst (576 a) auch einiges über seine Vorfahren und deren Verwandte mitgeteilt. *2.* er hat dem Talmudtexte zahlreiche Randbemerkungen hinzugefügt und in diesen auch zweimal seinen Namen genannt: Bl. 151 b zu B^erakhoth Kap. 6 und Bl. 280 a zu Baba qamma Kap. 5. Diese Randnoten finden sich besonders: zur Ordnung Mo‘ed Bl. 8—127 und zu den ersten 7 Kapiteln von B^erakhoth Bl. 139 b—153 a (s. Rabbinovicz Diqd. **8**, S. 84—86); vgl. noch Rabb. **1**, S. 28. Sie enthalten zwar viel aus Rašis Kommentar, aber auch abweichende Lesarten und Ergänzungen; auch ist mehrfach die ursprüngliche Lesart ausradiert und durch eine andre ersetzt. *3.* Von derselben Hand ist das alphabetische Lied Bl. 2 b.

Als Verwandte seiner Vorfahren nennt J^ehosiphja Bl. 576 a: Binjamin ben Š^emu‘el aus Coutances in der Normandie, den Verfasser der Q^edušša מחית מעריץ (s. Zunz, Literaturgeschichte der synagogalen Poesie, Berlin 1865, S. 115—120; Jewish Encyclopedia **3**, S. 33) und dessen Bruder Joseph Ṭob ‘^elem (Bonfils) ben Š^emu‘el in Limoges, Mitte des 11. Jahrhunderts (s. Zunz S. 129—138. 243; Jew. Enc. **3**, S. 306, 307. Zunz bezweifelt die Richtigkeit der Angabe, dass Joseph Bonfils und Binjamin Brüder gewesen seien.

Der zweite Besitzer war der auf der Rasur 501 a, 563 b genannte Mattathja ben Joseph aus der Familie Treves, geb. 1320—25 in der Provence,

seit 1361 in Paris, durch Karl V Oberrabbiner von Frankreich; vgl. N. Brüll, Jahrbücher für Jüdische Geschichte und Literatur **1** (Frankf. a. M. 1874), S. 91—95, und über die Familie Treves S. 87—122. Man kann vermuten, dass die Handschrift in den Besitz seines Sohnes und Nachfolgers Joḥanan überging und nach der zweiten Ausweisung der Juden, 1394 (im J. 1315 war ihnen, unter Beschränkung, die Rückkehr gestattet worden; dann wieder 1360) mit ihm nach Italien kam.

Am 23. Aug. 1480 verkaufte Jaꜥaqob ben Nathan aus Perugia den Codex in Padua an, wie es scheint, einen Deutschen (der Name des Käufers ist, Bl. 1 a unten, ausradiert; aber die Zeugen sind Deutsche, Rabbin. **1**, 34), und so kam die Handschrift für alle Zeit nach Deutschland. Dort war sie lange im Besitz der Familie Ulma אולמא: 1588 Šelomo Ulma s. Bl. 157 b Ende (ihm gehörte auch Cod. Hebr. Monac. 2); sein Sohn Šimꜥon und sein Enkel Eliꜥezer aus Ginzburg haben sich Bl. 577b genannt; im J. 1643 wird Šelomo Ulma, wahrscheinlich der Urenkel, als Besitzer erwähnt. Auch noch andre Namen deutscher Juden 577 a. b beweisen, dass das Manuskript in Deutschland geblieben ist. In Pfersee bei Augsburg haben es im 18. Jahrhundert Nethanꜥel Weil, קרבן נתנאל Karlsruhe 1755, und Azulai gesehen, vgl. Lebrecht S. 58, 57, 98 ff. und Zeitschrift für hebr. Bibliographie **5** (1862) S. 121 f. Danach kam es in den Besitz des Klosters Pollingen bei Landshut und im J. 1806 in die Königl. Hof- und Staats-bibliothek zu München. [Zur Geschichte der Familie Ulma. Jaꜥaqob bar Eliꜥezer U. verfasste in deutscher Sprache ein Lied für eine Braut (gedruckt Venedig 1593?), s. Steinschneider, Catal. Bodl. Nr. 3679. || Jaꜥaqob U., Rabbiner in Friedburg, schrieb eine Approbation für שפע טל des Šabbethaj Hurwitz, Hanau 1612, s. Wolf, Bibliotheca Hebraea **3**, S. 440. || Seligmann Ginzburger (Gü.?, גינצבורגר) U. ben Šimꜥon, Cat. Bodl. Nr. 7172, wirkte mit beim Druck des שפע טל Cat. Bodl. Nr. 6865, der Responsen des Maharil Nr. 5567, 10 und der Ṭurim des Jaꜥaqob ben Ašer Nr. 5500, 12 und verfasste ein Register zu נשמת אדם des Aharon (Šemuꜥel) ben Moše) Nr. 4369, 1 u. Bibl. Hebr. **1**, S. 360. Er starb 1615 oder 1616. || Sein Sohn Elia (Ginzburger) ben Seligmann hatte in Hanau eine Druckerei (Druckwerke sind bis 1617 bekannt), s. Cat. Bodl. Nr. 410. 413. 5923, 2 u. M. Roest, Catalog der L. Rosenthal'schen Bibliothek, Amsterdam 1875, S. 563].

5. *Inhalt.* Der Codex enthält: 1. fol. 1 b—2 b: מלאכת המשכן. Vgl. Heinr. Flesch, Die Barajtha von der Herstellung der Stiftshütte nach der Münchener Handschrift Cod. Hebr. 95 herausgegeben, übersetzt und aus der rabbinischen Literatur erläutert [Dissertation Zürich 1893] 75 u. 20 S. | M. Friedmann, Baraitha di-Mlecheth ha-Mischkan, Wien 1908 (15. Jahresbericht der Israelitisch-Theolog. Lehranstalt in Wien). 98 S. hebr.

2. fol. 2 b, Spalte 2: שיר, alphabetisches Gedicht, geschrieben von Jehosiphja Binjamin, abgedruckt von Taussig מלאכת שלמה **1**, S. 6.

3. fol. 4 a—7 a Sēder ɛolam rabba.

4. fol. 8 a—565 b die 63 Traktate des babylonischen Talmuds, nämlich: die Ordnung Moɛed mit 12 Traktaten; B^{e}rakhoth; die Ordnung Našim mit 7 Traktaten; Nidda; die Ordnung N^{e}ziqin mit 9 Traktaten (ohne Aboth); die Ordnung Qodašim mit 11 Traktaten; die 10 Mišnatraktate der Ordnung Z^{e}raɛim (also ohne B^{e}rakhoth) und die 11 Mišnatraktate der Ordnung T^{e}haroth (also ohne Nidda); und endlich Mišnatraktat Aboth. — Zu Š^{e}qalim vgl. Taussig מלאכת שלמה 1, zu Aboth נוה שלום, zu Ḥullin מלאכת שלמה 2.

Durch Versehen des Schreibers sind Bl. 196 a ein Stück aus K^{e}thubboth (84 a—87 a) und Bl. 424 b ein Stück aus M^{e}naḥoth (76 b—77 b) übersprungen; diese Lücken habe ich in diesem einleitenden Hefte nach den hebräischen Handschriften in der Vaticana No. 113 und 118 (s. Ochser, ZDMG 1909, S. 377, 384 ff.) ausgefüllt. Der Inhalt der beiden nach Bl. 63 im Traktat P^{e}saḥim ausgerissenen Blätter ist aus Cod. Monac. 6 ergänzt (s. Lebrecht 56; Rabbinovicz Diqd. 1, 36).

5. fol. 565 b—571 a: Fünf der sogenannten kleinen Traktate, nämlich: Dèrekh èreç zuṭa, Dèrekh èreç rabba Kap. 3—9 (als Pirqê ben ɛazzaj bezeichnet), Kalla, Soph^{e}rim, Gerim.

Zu Gerim vgl. Ch. J. D. Azulai in שמחת הרגל, Livorno 1782.

6. fol. 571 a—573 a: Sēder tannaɛim v^{e}ɛamoraɛim, s. Taussig, מלאכת שלמה 1, S. 7—10.

7. fol. 573 a—575 b: Formulare, מטבעי שטרות; am Schluss ein Geṭ, Scheidebrief, mit dem Datum 5. Ijjar 5068 (1308, Paris, also nach der Vertreibung der Juden aus Frankreich durch Philipp IV am 22. Juli 1306), s. Rabbinovicz 1, S. 32 f., Taussig מלאכת שלמה 1, S. 11—13.

8. fol. 575 b 2—576 a Zusätze von der Hand des ersten Besitzers J^{e}hosiphja Binjamin: *a*, Taqqanoth Rabbenu Ger^{e}šom, s. מלאכת שלמה 1, S. 13. *b*, Taqqanoth Rabbenu Jaɛaqob Tam, s. daselbst. *c*, Genealogie des Besitzers, s. daselbst S. 14.

6. Wert. Der Schreiber ist freilich kein Gelehrter gewesen, und er hat teils aus Flüchtigkeit, teils aus Unwissenheit nicht wenige Fehler gemacht, vgl. Rabb. 1, S. 34, Anm. 12. Aber Cod. Hebr. Mon. 95 ist die einzige (fast) vollständige Handschrift des babylon. Talmuds (vgl. meine Einleitung in den Talmud, 4. Aufl. Leipzig 1908, S. 74—76, und, bis Genaueres vorliegt, über die Handschriften in der Vaticana S. Ochser in Zeitschrift der Deutschen Morgenländ. Gesellschaft 1909, S. 365—393, 626, 822 f.). Wertvoll sind ferner die zahlreichen Randnoten von der Hand des J^{e}hosiphja Binjamin (über den Traktat B^{e}rakhoth s. Rabb. Diqd. 8, S. 84—86). München hat, nach Lebrecht S. 50, 59: „die vollständigste Abschrift französischer Schule, Hamburg [Stadtbibliothek; vom J. 1184, aber nur die 3 Baboth] die älteste spanischer Schule“. In den 16 Bänden der Diqduqê Soph^{e}rim von Rabbinovicz sind der

Münchener Codex und andre Textzeugen für die Ordnungen 1, 2, 4 (ohne Aboth) und für die Traktate Z^ebaḥim, M^enaḥoth und Ḥullin mit dem Talmuddruck Frankfurt a. M. (s. Diqd. 1, 21) verglichen; aber diese Vergleichung ist, obwohl mit grossem Fleiss und grosser Belesenheit gemacht, doch in mehr als Einer Hinsicht nicht ausreichend, und sie erstreckt sich gar nicht auf die Ordnungen 3 und 6, sowie auf die andren Traktate der 5. Ordnung. Durch die vorliegende Facsimile-Lichtdruckausgabe wird vollständiges, weder durch Druckfehler noch durch andre Versehen entstelltes Material zu bequemer Benutzung allgemein zugänglich gemacht. — Hier sei nur darauf hingewiesen, dass der Text der Münchener Handschrift vielfach mit den Talmudzitaten im Maḥazor Vitry übereinstimmt, vgl. S. Hurwitz, Einleitung und Register zum Machsor Vitry, Berlin 1896/97, S. 88—160.

7. Um die Benutzung möglichst zu erleichtern, liess ich erstens das Format des mit sehr kleinen Buchstaben geschriebenen Codex um ein Fünftel vergrössern. Zweitens ist über jeder Seite der Inhalt sowohl der Mišna als auch der G^emara genau bezeichnet. Drittens ist auf die Anfänge der Druckseiten (diese Anfänge sind in fast allen Ausgaben seit Mitte des 16. Jahrhunderts ganz gleich) am rechten Seitenrande hingewiesen und ist im Texte vor dem je ersten Worte einer Druckseite ein kleiner Trennstrich (|) gemacht. (Im Traktate Š^eqalim sind die Anfänge der Halakhoth angegeben). Viertens sind die Zeilen 10, 30, 50, 70 jeder Seite der Handschrift durch ein × kenntlich gemacht, damit man auch nach Zeilen leicht zitieren könne.

Bei dem auch für die Augen sehr anstrengenden Aufsuchen des Anfanges jeder Druckseite hat Herr I. I. Kahan in Leipzig mit der ihm eignen Sorgfalt mir treu zur Seite gestanden.

Dem Herrn Direktor der Münchener Bibliothek Dr. Joh. Schnorr v. Carolsfeld danke ich auch hier für seine freundliche Teilnahme.

Die Zurückweisung der Angriffe, durch welche der in Berlin lebende Lazarus Goldschmidt mich selbst und das nun doch vollendete Werk zu „vernichten" sich bemüht hat, kann einem andren Orte vorbehalten bleiben; ist doch Jeder, der mich oder auch nur die Entstehung seiner Schriften kennt, von der Nichtigkeit jener dreisten Unwahrheiten und Verleumdungen von Anfang an überzeugt gewesen.

Möchte diese Ausgabe des babylonischen Talmuds der Wissenschaft und der Beseitigung von Vorurteilen wider den in nichtjüdischen Kreisen zwar viel genannten, aber immer noch wenig gekannten Talmud dienen!

Berlin-Lichterfelde W., 26. September 1912.

D. **Hermann L. Strack.**

Ergänzungen

zur Münchener Talmudhandschrift.

A. Zu Pesahim.

Der Inhalt der beiden nach Blatt 63 ausgerissenen Blätter wird hier aus Cod. Hebr. Mon. 6 mitgeteilt. Kap. **10** Schluss, Bl. 119 a—121 b der Ausgaben; Kap. **5** Mišna u. Bl. 58 a—67 b.

(Mit * sind Stellen bezeichnet, an denen die Ausgaben gegenüber der Handschrift ein Mehr haben).

אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל כל כסף וזהב שבעולם לקטו יוסף והביאו למצרים שנ׳[1] וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען וכת׳[2] וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ וכשעלו ישראל ממצרים העלו אותו עמהם שנ׳[3] וינצלו את מצרים ואמ׳ ר׳ יוסי עשאוה כמצולה שאין בה דגה[4] ריש לקיש אמ׳ כמצודה שאין בה דגן[5] והיה מונח עד רחבעם בן שלמה בא שישק מלך מצרים ונטלו מרחבעם שנ׳[6] ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלם ויקח את אוצרות בית י״י ואת אוצרות בית המלך ואת הכל לקח בא זרח מלך כוש ונטלו משישק מלך מצרים בא אסא ונטלו מזרח מלך כוש ושגרו להדרמון בן טברימון באו בני עמון ונטלוהו מהדררמון בן טברימון בא יהושפט וחילו ונטלוהו מבני עמון והיה מונח עד אחז בא סנחריב ונטלו מאחז בא חזקיהו וסיעתו ונטלוהו מסנחריב והיה מונח עד צדקיהו באו כשדים ונטלוהו מן צדקיהו באו פרסיים [7]ונטלוהו מכשדים באו יונים ונטלוהו מפרסיים בא רומיים ונטלוהו מיונים ועדין מונח ברומי׳ אמ׳ ר׳ חמא בר׳ חנינא שלש מטמונות הטמין יוסף במצרים אחד נתגלה לו לקרח ואחד נתגלה לו לאנטונינוס בן אסוירוס ואחד גנוז ומונח לצדיקים לעתיד לבא״ עשר[8] שמור לבעליו

---

[1] Gen. 47, 14. | [2] Gen. 41, 57. | [3] Ex. 12, 36. | [4] prima manu דגן. | [5] prima manu דגה. | [6] 1 Reg. 14, 25. 26. | [7] duo folia desunt in codice Mon. 95 post fol. 63: finis capitis X (editionum fol. 119a usque ad 121b), caput V et initium capitis VI (editionum fol. 58a usque ad 67b). | [8] Qoh. 5, 12. |

לרעתו זה עשרו של קרח״ ואת[1] כל היקום אשר ברגליהם אמ׳ ר׳ אלעזר
זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו״ אמ׳ ר׳ לוי משאוי שלש מאות
פרדות לבנות היו מפתחות של בית גנזיו של קרח וכולהו אקלידי וקופלי
דגילדא״* אודך[2] כי עניתני ותהי לי לישועה אמ׳ דוד אבן[3] מאסו הבנים
היתה לראש פנה אמ׳ ישי מאת[4] י״י היתה זאת היא נפלאת בעינינו
אמרו אחיו זה[5] היום עשה י״י נגילה ונשמחה בו אמ׳ שמואל אנא[6] י״י
הושיעה נא אמ׳ דוד אנא[6] י״י הצליחה נא אמרו אחיו ברוך[7] הבא בשם
י״י אמ׳ ישי ברכנוכם[7] מבית י״י אמ׳ שמואל אל[8] י״י ויאר לנו אמרו כלם
אסרו[8] חג בעבותים עד קרנות המזבח אמ׳ שמואל אלי[9] אתה ואודך
אלהי ארוממך אמ׳ דוד הודו[10] לי״י כי טוב כי לעולם חסדו אמרו כלם״
תנן התם מקום שנהגו [119 b] לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו
יברך הכל כמנהג המדינה״ תניא רבי כופל בה דברים ר׳ אלעזר בן
פרטא מוסיף בה דברים אמ׳ רב נחמן בר יצחק מהיכן מוסיף וכופל
מאודך ולמטה׃ לברך אחריו יברך אמ׳ אביי לא שנו אלא לאחריו אבל
לפניו חייב לברך דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל כל המצות כלן מברך
עליהן עובר לעשיתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמ׳
רב נחמן בר יצחק דאמ׳ קרא[11] וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את
הכושי אביי אמ׳ מהכא והוא[12] עבר לפניהם ואיב׳ אימא מהכא ויעבר[13]
מלכם לפניהם וי״י בראשם״ דרש רב עוירא זימנין אמ׳ לה משמיה דר׳
אמי וזימנין אמ׳ לה משמיה דר׳ אסי מאי דכת׳[14] ויגדל הילד ויגמל עתיד
הקב״ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמול חסד לזרעו של יצחק לאחר
שיאכלו וישתו יתנו כוס לאברהם אומר להם איני מברך שיצא ממני
ישמעאל יתנו כוס ליצחק אומר להם איני מברך שיצא ממני עשו יתנו
כוס ליעקב או׳ להם איני מברך שנשאתי שתי אחיות שעתידה תורה
לאסרן[15] עלי׃ למשה אומר להם איני מברך שלא זכיתי ליכנס לארץ׃
יהושע אומר להם איני מברך שלא זכיתי לבנים׃ לדוד אומר אני מברך
ולי נאה לברך יתנו לו כוס לדוד שנ׳[16] כוס ישועות אשא ובשם י״י אקרא״

[1] Deut. 11, 6. | [2] Psalm 118, 21. | [3] v. 22. | [4] v. 23. | [5] v. 24. | [6] v. 25. | [7] v. 26. | [8] v. 27. | [9] v. 28. | [10] v. 29. | [11] 2 Sam. 18, 23. | [12] Gen. 33, 3. | [13] Mich. 2, 13. | [14] Gen. 21, 18. | [15] ם in rasura (ום?). | [16] Psalm 116, 13.

אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן״ מאי אפיקומן אמ׳ רב שלא יעקרו
מחבורה לחבורה ושמואל אמ׳ כגון ארדילי וגוזליא לאבא״ רב חנינא בר
שילא אמ׳ ר׳ יוחנן כגון תמרים קליות ואגוזין״ אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה
א׳ שמואל אין מפטירין אחר מצה אפיקומן״ תנן אין מפטירין אחר הפסח
אפיקומן הא לאחר מצה מפטירין לא מיבעיא קאמ׳ לא מיבעיא אחר
מצה כיון דלא נפיש טעמה מפכח לה אבל פסח דנפיש טעמיה אימא
לא מפכח ליה קא משמע לן״ לימא מסייע ליה הסופגנין והדובשנין
והאיסקריטין אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה[1]
באחרונה [120a] אין בראשונה לא״ לא מיבעיא בראשונה דלתאבון קא
אכיל לה אבל באחרונה אימא קא אכיל למצה אכילה גסה קא משמע
לן״ מר זוטרא מתני הכי אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל
מפטירין אחר מצה אפיקומן נימא מסייע ליה אין מפטירין אחר הפסח
אפיקומן הא לאחר מצה מפטירין לא מיבעיא קאמ׳ לא מיבעיא אחר
מצה כיון דלא נפיש טעמה מפכח לה אבל פסח דנפיש טעמיה אימא
לא מפכח ליה קא משמע לן״ מיתיבי הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין
אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה באחרונה אין
בראשונה לא לא מיבעיא קאמ׳ לא מיבעיא בראשונה דלתאבון קא אכיל
לה אבל באחרונה אימא קא אכיל לה למצה אכילה גסה קא משמע לן״
אמ׳ רבא מצה בזמן הזה דאוריתא מרור דרבנן מאי שנא מרור דכת׳[2]
על מצות ומרורים יאכלוהו בזמן דאיכא פסח אין כי ליכא פסח לא אי
הכי מצה נמי מצה[3] הדר אהדריה קרא׳ בערב תאכלו מצות ורב אחא
בר יעקב אמ׳ אחד זה ואחד זה דרבנן והא כת׳[4] בערב תאכלו מצות
ההוא מיבעי לי לטמא ושהיה בדרך רחוקה סלק׳ דע׳ אמינא הואיל
ובפסח לא אכיל מצה ומרור נמי לא ליכול קא משמע לן ואידך לא גרע
מערל ובן נכר דכת׳[5] כל ערל לא יאכל בו וכל בן נכר לא יאכל בו בו הוא
דאינו אוכל הא במצה ומרור אכיל ואידך כת׳ בהאי וכת׳ בהאי״ תניא
כותיה דרבא ששת[6] ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לי״י אלהיך

---

[1] in margine. | [2] Num. 9, 11. | [3] supra lineam. | [4] Exod. 12, 18. | [5] Exod. 12, 48. | [6] Deut. 16, 8.

מה שביעי רשות אף ששה[1] רשות מאי טעמא הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא יכול אף לילה הראשון רשות תלמוד לומר[2] על מצות ומרורים יאכלהו ואין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש מנין תלמוד לומר[3] בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה¨ ישנו מקצתן יאכלו כולן לא יאכלו [120 b] ר׳ יוסי או׳ נתנמנו יאכלו נרדמו לא יאכלו¨ היכי דמי מתנמנם דקרו ליה ועני ולא ידע אהדורי ואי מדכרי ליה מידכר¨ אביי הוה יתיב קמיה דרבא אמ׳ ליה מינם קא ניים מר אמ׳ ליה מינם קא ניימנא¨ הפסח אחר חצות מטמא את הידים וכו׳¨ אלמא אחר חצות הוה ליה נותר מאן תנא אמ׳ רב יוסף ר׳ אלעזר בן עזריה היא דתניא ואכלו[4] את הבשר בלילה הזה ר׳ אלעזר בן עזריה או׳ נאמר כאן ואכלו את הבשר בלילה הזה ונאמר להלן[5] ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות אמ׳ לו ר׳ עקיבא והלא כבר נאמר[6] בחפזון עד שעת חפזון אם כן מה תלמוד לומר[7] בלילה הזה שיכול יהא ככל הקדשים שנאכלין ביום ובלילה תלמוד לומר בלילה הזה הוא נאכל ואינו נאכל ביום[8]¨ אמ׳ רבא אכל מצה בזמן הזה אחר חצות לר׳ אלעזר בן עזריה לא יצא ידי חובתו פשיטא מהו דתי׳ כי אפקיה לגמרי[9] אפקיה קא משמע לן כי אהדריה לגמרי[9] אהדריה¨ הפיגול והנותר מטמאין את הידים¨ רב הונא ורב חסדא חד אמ׳ משום חשדי כהונה וחד אמ׳ משום עצלי כהנה [121 a] חד מתני אפיגול וחד מתני אנותר מאן דמתני אפגול משום חשדי כהנה מאן דמתני אנותר משום עצלי כהנה׳ חד מתני כזית וחד מתני כביצה מאן דתני כזית כאיסורו מאן דתני כביצה כטומאתו¨ ברך ברכת הפסח פטר את של זבח¨ כשתמצא לומר לדברי ר׳ ישמעאל זריקה

---

[1] *ששי* in *ששה* mutatum est. | [2] Num. 9, 11. | [3] Exod. 12,18. | [4] Ex. 12, 8. | [5] v. 12. | [6] v. 11. | [7] v. 8. | [8] in margine add.: בשלמא לר׳ אלעזר בן עזריה דאית ליה גזירה שוה איצטריך למכתב׳ זה אלא לר׳ עקיבא האי זה למעוטי מאי למעוטי ליה׳ [leg. לילה] אחר דסד״א הואיל ופסח קדשים קלים ושלמים קדשי׳ קלים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף פסח נמי יוקים [נוקים?] (שתי puncto deletum) לילות במקום ימים ויהא נאכל לשתי לילות ויום אחד קמ״ל. ור׳ אלעזר אמ׳ לך בקר כתיב ואידך אי מהתם הוה אמינא מאי בקר* שני קמ״ל ואידך כל בקר בקר ראשון משמע. | [9] ה litera in fine deleta est.

בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה לדברי ר׳ עקיבא לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה׃ [121 b] ר׳ שמלאי איקלע לבי פדיון הבן בעו מיניה על פדיון הבן[1] ודאי אבי הבן מברך דקא מקיים מצוה[2] או דילמא כהן מברך דקא מטי הנאה לידיה לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה אבי הבן מברך שתים. והלכתא אבי הבן מברך שתים:

הדרן עלך ערבי פסחים
וסליקא מסכתא ברחמי שמיא

מסכת פסח שני בס״ד

1 § תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה ובערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול ובין בשבת חל ערב פסחים להיות ערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו׃ 2 § הפסח ששחטו שלא לשמו וקבל והוליך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול באיזה צד לשמו ושלא לשמו לשום הפסח ולשום שלמים שלא לשמו ולשמו לשום שלמים ולשום הפסח׃ 3 § שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלים ולטמאים פסול לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולין ולערלים לטהורים ולטמאים כשר שחטו קודם לחצות פסול שנ׳ בו[3] בין הערבים קודם התמיד כשר ויהא אחד ממרס בדמו עד שיזרוק דם התמיד ואם נזרק כשר׃ 4 § השוחט את הפסח[4] עובר בלא תעשה ר׳ יהודה או׳ אף התמיד ר׳ שמעון או׳ הפסח בארבעה עשר לשמו חיב ושלא לשמו פטור ושאר כל הזבחין בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ובמועד לשמו פטור ושלא לשמו חיב ושאר כל הזבחין בין לשמן בין שלא לשמן חיב חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה׃ 5 § הפסח נשחט

---

[1] in marg.: פשיטא אקב״ו על פדיון הבן. | [2] in marg.: אלא שהחיינו אבי הבן מברך דקא עביד מצוה. | [3] Ex. 12, 6. | [4] supra lineam על חמץ.

בשלש כתות שנ׳[1] ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה ונתמלאה העזרה וננעלו דלתות העזרה תקעו הריעו ותקעו והכהנים עומדים שורות שורות ובידיהן בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף שכלה זהב זהב ולא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שולים שמא יניחום ויקרש הדם׃ § 6 שחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחברו וחברו לחברו קבל את המלא והחזיר את הריקן וכהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד׃ § 7 יצתה כת הראשונה נכנסה השניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה שניה ושלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו אם שנו שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהן אמ׳ ר׳ יהודה מימיה של כת שלישית לא הגיעה אהבתי[2] כי ישמע י׳י מפני שעמה מועטין׃ § 8 כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיו כהנים מדיחין את העזרה שלא כרצון חכמים ר׳ יהודה או׳ כוס היה ממלא מדם התערבות זורקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים׃ § 9 כיצד תולין ומפשיטין אונקלאות של ברזל היו קבועות בכתלין ובעמודין שבהן תולין ומפשיטין וכל מי שאין לו מקום לתלות מקלות דקין וחלקין היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ומפשיט ר׳ אלעזר או׳ ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חברו ויד חברו על כתיפו ותולה ומפשיט׃ § 10 קרעו והוציא את אמוריו נתנן במגים והקטירן על גבי המזבח יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית שנייה בחיל ושלישית במקומה חשכה יצאו וצלו את פסחיהן׃

סליק פירקא.

[58a] תמיד נשחט בשמונה ומחצה וכו׳׃ מנא הני מילי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי דאמ׳ קרא[3] את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני הערבים שתי שעות ומחצה לכאן ושתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו׃ מותיב רבא ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת וכו׳ ואי סלקא דעת׳ בשמונה ומחצה דאוריתא היא אנן היכי מקדמינן ליה אלא

[1] Exod. 12, 6. | [2] Psalm 116. | [3] Num. 28, 4.

אמ׳ רבא מצותו משינטו צללי ערב מאי טעמא בין הערבים מכי מתחיל למערב הולכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות ואמ׳ מר השלמים עליה להשלים כל הקרבנות מאחרינן ליה תרתי שעי דעבדינן ליה בשמונה ומחצה בערב פסחים נמי דאיכא פסח אחריו מקדמינן ליה חדא שעתא ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסחים להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו מוקמינן ליה אדיניה״

תנו רבנן כסדרו בחול כך סדרו בשבת דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב הפסח מאי קאמ׳ אמ׳ אביי הכי קאמ׳ כסדרו בערב הפסח כך סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת ומתניתין דקתני בין בחול בין בשבת ר׳ ישמעאל היא במאי קא מיפלגי במוספין קודמין לבזיכין קא מיפלגי ר׳ ישמעאל סבר מוספין קודמין לבזיכין ועביד להו למוספין בשש ולבזיכין בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה ור׳ עקיבא סבר בזיכין קודמין למוספין ועביד להו לבזיכין בחמש ולמוספין בשש ולתמיד בשש ומחצה״ מתקיף לה רבא מידי ר׳ עקיבא כסדרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת קתני כסדרו בערב הפסח סתמא קתני אלא אמ׳ רבא הכי קאמ׳ כסדרו בחול דעלמא כך סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב הפסח ומתניתין דקתני בין בחול בין בשבת ר׳ עקיבא היא במאי קא מיפלגי במכמר בישרא קא מיפלגי דר׳ ישמעאל סבר חיישינן למכמר ביסרא ור׳ עקיבא סבר לא חיישינן אי [58b] לא חיישינן ניבדיה בשש ומחצה קסבר מוספין קודמין לבזיכין עביד להו למוספין בשש לבזיכין בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה״ מתקיף לה רבא בר עולא מידי כסדרו בחול כך סדרו בשבת ערב הפסח דברי ר׳ ישמעאל קתני כסדרו בשבת סתמא קתני אלא אמ׳ רבא בר עולא הכי קתני כסדרו בחול דעלמא כך סדרו בשבת דעלמא דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב הפסח ומתניתין דקתני בין בחול בין בשבת דברי הכל היא״ במאי קא מיפלגי בגזרת נדרים ונדבות קא מיפלגי ר׳ ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור׳ עקיבא סבר לא גזרינן אי לא גזרינן ניעבדיה בשש ומחצה קסבר מוספין קודמין לבזיכין מוספין בשש

וכויכן בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה״ מותיבי תמיד כל השנה
כלה קרב כהל׳ נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה ובערב פסחים
נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה חל להיות בשבת כאלו חל
להיות בשני בשבת דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו ערב הפסח
בשלמא לאביי דאמ׳ כסדרו בחול ערב הפסח כך סדרו בשבת ערב
הפסח דברי ר׳ ישמעאל קתני הינו דקתני הכא חל להיות[1] בשבת באלו
חל להיות בשני בשבת ותירצה לסופה הכי ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב
הפסח שחל להיות בערב שבת אלא לרבא דאמ׳ כסדרו בחול דעלמא
בשמונה ומחצה כך סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר׳ ישמעאל קתני
הא קתני הכא חל להיות בשבת כאלו חל להיות בשני בשבת דברי ר׳
ישמעאל אלמא בשבע ומחצה לא תימא חל להיות בשבת באלו חל להיות
בשני בשבת אלא אימא בשני בשבת בשמונה דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא
או׳ כסדרו בערב הפסח״ מתיבי חל להיות בשבת כסדר כל השנה כולה
דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳ כסדרו בערב הפסח בשלמא לרבא
דאמ׳ כסדרו בחול דעלמא כך סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר׳ ישמעאל
קתני הינו דקתני הכא חל להיות בשבת כסדר כל השנה כולה בשמונה
ומחצה אלא לאביי דאמ׳ כסדרו בחול בערב שבת כך סדרו בשבת ערב
הפסח דברי ר׳ ישמעאל קתני בשבע ומחצה הא קתני הכא חל להיות
בשבת כסדר כל השנה כלה אלמא בשמונה ומחצה אמ׳ לך אביי לא
תימא כסדר כל השנה כלה אלא אימא כסדר כל השנים כלן בערב
הפסח של כל השנים כלן בשבע ומחצה דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא או׳
כסדרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת בשש ומחצה״ תנו רבנן
מנין שאין דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר[2] וערך עליה העולה
מאי תלמודא אמ׳ רבא העולה עולה ראשונה ומנין שאין דבר מתעכב
אחר תמיד של בין הערבים תלמוד לומר[2] והקטיר עליה חלבי השלמים
מאי תלמודא אמ׳ אביי דאמ׳ קרא השלמים עליה שלמים ולא על חברתה
שלמים״ מתקיף לה רבא ואימא שלמים הוא דלא ניקריב אבל עולות
ניקריב אלא אמ׳ רבא אמ׳ קרא השלמים עליה הושלמו כל הקרבנות״

---

[1] Cod. להיות להיות. | [2] Lev. 6, 5.

תנו רבנן תמיד קודם לפסח פסח קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות מאי שנא תמיד קודם לפסח [59a] יאוחר דבר שנ׳ בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד אי הכי קטרת ונרות נמי ניקדמיה לפסח יאוחר דבר שנ׳ בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד אמרי שני התם דמעיט רחמנא אותו ותניא[1] מערב עד בקר תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב עד בקר דבר אחר אין לך עבודה שכשירה בלילה אלא זו בלבד מאי טעמא אמ׳ אביי דאמ׳ קרא אותו מערב עד בקר אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר ואיתקש קטרת לנרות״ תניא כי קושיין תמיד קודם לקטרת וקטרת קודמת לנרות ונרות קודמות לפסח יאוחר הדבר שנ׳ בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נא׳ בו אלא בין הערבים בלבד והכת׳ אותו[1] אמ׳ אביי האי אותו מיבעי לי למעוטי עבודה שבפנים ומאי ניהו קטרת סלק׳ דעת׳ אמ׳ הואיל וכת׳[2] ובהעלות אהרן בין הערבים יקטירנה נידליק נרות ברישא והדר ניקטיר קטרת מיעט רחמנא אותו אלא בין הערבים יקטירנה למה לי מי קאמ׳ רחמנא בעידן דמדלקת נרות נהי מקטר קטרת״

תנו רבנן אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנ׳ בה בבקר בבקר ואין לך דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת ונרות ופסח ומחוסר כפורים בערבי פסחים שטובל ואוכל פסחו לערב ר׳ ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה או׳ אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב בשלמא לתנא קמא יבא עשה דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת אלא לר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקא מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה אמ׳ רב חסדא אמ׳ רבא בר שילא הכא בחטאת העוף עסקינן שאין למזבח אלא דמה״ רב פפא אמ׳ אפלו תימא בחטאת בהמה מעלה ומלינה בראשו של מזבח והא איכא אשם בשלמא לרב פפא הינו דמולין ליה אלא לרב חסדא מאי איכא למימר וכי תימא אשם לא מעכב והתניא ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקא או׳

---

[1] Exod. 27, 21. | [2] Exod. 30, 8.

כשם שחטאתו מעכבתו כך אשמו מעכבו אמרי שקרב אשמו והא איכא
עולה וכי תימא עולה לא מעכבא והתניא ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן
ברוקא או׳ כשם שחטאתו ואשמו מעכבין אותו כך עולתו מעכבתו וכי
תימא בשקרבה עולתו ומי קרבה עולה קודם לחטאת והתניא[1] והקריב
את אשר לחטאת ראשונה מה תלמוד אם ללמד שתהא קודמת לעולה
הרי כבר נאמר[2] ואת השני יעשה עולה כמשפט זה בנה אב לכל חטאות
שתהיין קודמות לעולות הבאות עמהן׳ וקימא לן דאפלו חטאת העוף
לעולת בהמה אמ׳ רבא שני חטאת מצורע דרחמ׳ אמ׳[3] [59b] והעלה הכהן
את העלה ואת המנחה העלה כבר׳׳ אמ׳ ליה רב שמן בר אבא לרב פפא
לדידך דאמרת מעלה ומלינה בראשו של מזבח קימינן עבדינן להו מילתא
לכהנים דאתו בה לידי תקלה דסברי דיומה היא ואתו לאקטורה אמ׳ ליה
כהנים זריזין הן׳׳ אמ׳ ליה רב אשי לרב כהנא ואמרי לה רב הונא בריה
דרב נתן לרב פפא והא כמה דלא מיתקטרי אימורין כהנים לא מצו אכלי
בשר דתניא יכול יהו כהנים רשאין בחזה ושוק קודם הקטרת אימורין
תלמוד לומר[4] והקטיר הכהן את החלב המזבחה והדר[4] והיה החזה לאהרן
ולבניו וכמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא הויא להו כפרה דתניא[5]
ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין
אמ׳ ליה כיון דלא איפשר עשאום כמי שנטמאו אימורין או שאבדו דתניא
יכול נטמאו ׳או שאבדו לא יהו כהנים זכאין בחזה ושוק תלמוד לומר[4]
והיה החזה לאהרן ולבניו מכל מקום׳׳ רב כהנא רמי כת׳[6] ולא ילין חלב
חגי עד בקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין והא אמ׳ מר
השלמים עליה[7] להשלים כל הקרבנות הוא מותיב לה והוא מפריק לה
בשניתותרו[8]׳׳ רמי ליה רב ספרא לרבא כת׳[9] לא ילין לבקר זבח חג הפסח
לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין והתניא[10] עולת שבת בשבתו ולא
עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב אמ׳ ליה כבר רמה ניהליה ר׳
חייא בר אבא לר׳ אבהו ושני ליה הכא בארבעה עשר שחל להיות בשבת
עסקינן דחלבי שבת קרבין ביום טוב אמ׳ ליה ואנן נימא ליה לקרא דכי

---

[1] Lev. 5, 8. | [2] v. 10. | [3] Lev. 14, 20. | [4] Lev. 7, 31. | [5] Exod. 29, 23. | [6] Exod. 23, 18. | [7] Lev. 6, 5. | [8] Sic בש. | [9] Exod. 34, 25. | [10] Num. 28, 10.

כתיבא בארבעה עשר שחל להיות בשבת כתיבא אמ׳ ליה שבקוה לקרא דהוא מוקים נפשיה׃

מתני׳ הפסח ששחטו שלא לשמו וכו׳׃ בעי רב פפא בעבודה אחת תנן או בשתי עבודות תנן בעבודה אחת תנן ור׳ יוסי היא דאמ׳ אף בגמר דבריו אדם מתפיס דאי ר׳ מאיר הא אמ׳ תפוס לשון ראשון [60a] או דילמא בשתי עבודות תנן ואפלו לר׳ מאיר דאמ׳ תפוס לשון ראשון הני מילי בעבודה אחת אבל בשתי עבודות מודי דמיפסיל אמרי אהייא אינימא אשלא לשמו ולשמו בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות בין לר׳ מאיר בין לר׳ יוסי איפסיל ליה מקמיתא דהא לר׳ יוסי נמי אף בגמר דבריו אדם מתפיס אית ליה אלא אלשמו ושלא לשמו מאי תא שמע הפסח ששחטו שלא לשמו וקבל והוליך וזרק שלא לשמו היכי דמי אילימא כדקתני למה לי עד דמחשב בכולהי מקמיתא איפסיל ליה אלא לאו הכי קתני הפסח ששחטו שלא לשמו אי נמי שחטו לשמו וקבל והוליך וזרק שלא לשמו אי נמי שחטו וקבל לשמו והוליך וזרק שלא לשמו אי נמי שחט וקבל והוליך לשמו וזרק שלא לשמו דהוה ליה בשתי עבודות אימא סופה או לשמו ושלא לשמו היכי דמי אילימא בשתי עבודות היני רישא אלא לאו בעבודה אחת ור׳ יוסי היא דאמ׳ בגמר דבריו אדם מתפיס לא לעולם בשתי עבודות רישא דקאי בשחיטה וקא מחשב בשחיטה קאי בזריקה וקא מחשב בזריקה סופה דקאי בשחיטה וקא מחשב בזריקה דאמ׳ הריני שוחט את הפסח לשמו לזרוק דמו שלא לשמו והא קא משמע לן דמחשבין מעבודה לעבודה והינו בעייה דרב פפא׃ תא שמע או שלא לשמו ולשמו פסול היכי דמי אילימא בשתי עבודות היני רישה דרישא אלא לאו בעבודה אחת ומדסופה בעבודה אחת רישא נמי בעבודה אחת לא לעולם בשתי עבודות ובדין הוא דלא איצטריך ליה ואידי דתנא לשמו ושלא לשמו תנא נמי שלא לשמו ולשמו׃ תָא שְמָע לאוכליו ושלא לאוכליו כשר היכי דמי אי לימא בשתי עבודות אלא טעמא דחשיב בזריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה הא חשיב בשחיטה פסול הא קימא לן דכל היכא דפתיכי כשר [60b] אלא לאו בעבודה אחת ומדסופה בעבודה אחת רישה נמי בעבודה אחת אמרי לא הא כדאיתה והא כדאיתה׃

איבעיא להו פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו ושלא לשמו מהו מי אתי שלא לשמו מפיק ליה מיד לשמו [1] ומכשר ליה או לא כי אתא רב דימי אמ׳ אמרתה לשמע׳ קמיה דר׳ ירמיה הואיל ולשמו מכשירו בזמנו ושלא לשמו מכשירו שלא בזמנו מה לשמו המכשירו בזמנו אינו מוציאו מיד שלא לשמו אף שלא לשמו המכשירו שלא בזמנו אינו מוציאו מיד לשמו לא אם אמרת בשלא לשמו שכן נוהג בכל הזבחין תאמר בלשמו שאינו נוהג אלא בפסח בלבד מאי הוי עלה אמ׳ רב פפא פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו ושלא לשמו כשר דהא סתמיה לשמו קאי ואפלו הכי כי שחיט ליה שלא לשמו כשר אלמא אתי שלא לשמו מפיק מיד לשמו כי שחיט ליה נמי לשמו ושלא לשמו כשר אתי שלא לשמו מפיק ליה מיד לשמו״ אמ׳ ליה רב אדא בר אבא לרבא דילמא שני היכא דאמ׳ מהיכא דלא אמ׳ דהא תלמוד לומר לאוכליו ושלא לאוכליו כשר וכי שחיט ליה שלא לאוכליו לחודיה פסול ואמאי הא סתמיה לאוכליו קאי אלא שני היכא דאמ׳ מהיכא דלא אמ׳ הכא נמי שני היכא דאמ׳ מהיכא דלא אמ״ אמ׳ ליה מאי איריא בשלמא התם כמה דלא עקר ליה בשחיטה סתמיה ודאי לשמו קאי אלא הכא סתמיה ודאי להני אוכלין קאי מדבק דביקי ביה הני אוכלין מימשכי ומימנו דהני אחריני עילויה״ איבעיא להו פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו בשינוי בעלים מהו שינוי בעלים כי שינוי קדש דאמי ומכשר ליה או דילמא לא אמ׳ רב פפא אמרתה לשמעתא קמיה דרבא הואיל ושינוי קדש פוסלו בזמנו ושינוי בעלים פוסלו בזמנו מה שינוי קדש שפוסלו בזמנו מכשירו שלא בזמנו אף שינוי בעלים שפוסלו בזמנו מכשירו שלא בזמנו לא אם אמרת בשינוי קדש שכן פוסלו בגופו וישנו בארבע עבודות [61a] וישנו לאחר מיתה וישנו בצבור כביחיד תאמר בשינוי בעלים דלא ואף על גב דתרתי דוקא ותרתי לאו דוקא מאי שנא שינוי בעלים דלא הוי פוסלו בגופו דפסול מחשבה בעלמא הוא שינוי קדש נמי דפסול מחשבה בעלמא הוא ותו דאמרת שינוי בעלים אינו לאחר מיתה ולרב פינחס בריה דרב אמי דאמ׳ יש שינו׳[2] בעלים לאחר המיתה מאי איכא למימר* אלא אמ׳ רב פפא פסח

[1] Duo vocabula או לא punctis irrita facta sunt. | [2] Sic.

ששחטו בשאר ימות השנה לשמו בשינוי בעלים נעשה כמי שאין לו בעלים בזמנו ופסול׃ **מתני׳** שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו וכו׳׃ תנו רבנן כיצד שלא לאוכליו לשום חולה ולשום זקן כאי זה צד שלא למנויו נמנו עליו חבורה זו ושחטו לשום חבורה אחרת׃

מנא הני מילי דתנו רבנן במכסת[1] מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו יכול שחטו שלא למנויו יהי עובר על המצוה וכשר תלמוד לומר[1] במכסת תכסו הכתוב שנה עליו לעכב רבי או׳ לשון סרסי הוא זה כאדם שאומר לחברו כוס לי טלה זה אשכחן שלא למנויו שלא לאכליו מנא לן אמ׳ קרא[1] איש לפי אכלו תכסו איתקש אוכליו למנויו׃ איתמר [61b] שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים רב חסדא א׳ פסול רבה אמ׳ כשר רב חסדא אמ׳ פסול יש מחשבת ערלים בזריקה רבה א׳ כשר אין מחשבת ערלים בזריקה׃ אמ׳ רבה מנא אמינא לה דתניא יכול יפסול בני חבורה הבאין עמו ודין הוא הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה או כלך לדרך זו הואיל וערלה פוסלת וזמן פוסל מה זמן עשה בו מקצת זמן ככל זמן אף ערלה נעשה בה מקצת ערלה ככל ערלה נראה למי דומה דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים מדבר שאינו נוהג ואל יוכיח זמן שהוא נוהג בכל הזבחים או כלך לדרך זו דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה תלמוד לומר[2] זאת מאי זאת אי לימא דכולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה האי מוכל ערל נפקא אלא לאו הכי קתני תלמוד לומר[3] וכל ערל כולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה וכי תימא הוא הדין לזריקה דכולה ערלה מיהא פסלה תלמוד לומר[2] זאת שחיטה הוא דכולה ערלה פסלה אבל זריקה אפלו כולה ערלה נמי לא פסלה וכי תימא מאי קולא דזריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה ורב חסדא אדרבה לאידך גיסא תלמוד לומר וכל ערל כולה ערלה פסלה אבל מקצתה לא פסלה וכי תימא הוא הדין לזריקה עד דאיכא כולה ערלה לא פסלה תלמוד לומר זאת שחיטה היא דכולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה אבל זריקה אפלו מקצתה

[1] Exod. 12, 4. | [2] Exod. 12, 43. | [3] Ex. 12, 48.

נמי פסלה וכי תימא מאי חומרא דזריקה דלא מיקבע פיגול אלא בזריקה׃

מתקיף לה רב אשי ממאי דהאי וכל[1] ערל כולה ערלה משמע דילמא האי וכל ערל משמע כולה ערלה משמע כל דהו מערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא כולה ערלה והוא הדין לזריקה אלא אמ׳ רב אשי רב חסדא ורבה [62a] בהאי קרא מיפלגי[2] לכפר עליו עליו ולא על חברו רבה סבר חברו דומיא דידיה מה הוא דבר כפרה אף חברו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא ורב חסדא סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא דאי בעי מתקין נפשיה ועביד ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר האופה מיום טוב לחול רב חסדא אמ׳ לוקה רבה אמ׳ אינו לוקה רבה אמ׳ אינו לוקה אמרינן הואיל ואי מיקלעי ליה אורחים חזי ליה לא לקי רב חסדא אמ׳ אינו לוקה לא אמרינן הואיל אמרי כי לית ליה לרב חסדא הואיל לקולא לחומרא אית ליה בשלמא דרבה אדרבה לא קשיא התם מחוסר מעשה הכא לאו מחוסר מעשה אלא דרב חסדא אדרב חסדא קשיא׃ אמ׳ ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה הא טומאה היכי דמיא אילימא טומאה דגברי ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה חמשה גברי טמאין וארבעה חמשה גברי טהורין לא פסלי להו טמאין לטהורין מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה ואלא מאי טומאת בשר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה חמשה איברין טהורין ואיטמי חד מיניהו ההוא דאיטמי שרפינן ליה ואידך אכלינן ליה׃ במאי אוקימתה בטומאת בשר אימא סופה דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחין מדבר שאינו נוהג בכל הזבחין ואל יוכיח זמן שהוא נוהג בכל הזבחין הא טומאה דמאי אילימא טומאת בשר אמאי אינה נוהגת בכל הזבחים אלא פשיטא בטומאת גברי ואמאי אינה נוהגת בכל הזבחין דאלו בכל הזבחין ערל משלח קרבנותיו וטמא משלח

---

[1] Exod. 12,48. | [2] Lev. 1, 4.

קרבנותיו ואלו בפסח ·אין ערל משלח קרבנותיו ואין טמא משלח
קרבנותיו רישה בטומאת בשר וסופה בטומאת גברי אמ׳ ליה אין שם
טומאה קא פריך׃ ואיבע׳ אימא לעולם בטומאת בשר ומאי אינה נוהגת
בכל הזבחים דאלו כל הזבחים בין נטמא חלב ובשר קיים בין נטמא
בשר וחלב קיים זורק את הדם ואלו בפסח נטמא חלב ובשר קיים זורק
את הדם נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם׃ במאי אוקימתה
בטומאת בשר אימא סופה דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא
הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה הא טומאה דמאי
אילימא [62b] טומאת בשר היכא אישתראי אלא פשיטא טומאת גברי
והיכא אישתראי בצבור רישא טומאת בשר וסופה טומאת גברי אמ׳
ליה אין שם טומאה קא פריך׃ ואיבעית אימא כולה בטומאת בשר
והיכא אישתראי בפסח דתנן הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא
בא מתחלתו אלא לאכילה׃ מותיב רב הונא בריה דרב יהושע הפסח
שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשום פסח בזמנו
ר׳ אליעזר פוסל ור׳ יהושע מכשיר עד כאן לא פליגי אלא בזמנו אבל
שלא בזמנו כשר ואמאי נימא הואיל ובזמנו פסול שלא בזמנו נמי פסול
אמ׳ רב פפא שני התם דאמ׳ קרא[1] ואמרתם זבח פסח הוא ליי׳ בהויתו יהא
לא הוא לשום אחרים ולא אחרים לשמו בזמנו שהוא פסול לשום אחרים
אחרים נמי פסולין לשמו שלא בזמנו שהוא כשר לשם אחרים אחרים נמי
כשרין לשמו׃ ר׳ שמלאי אתא לקמיה דר׳ נתן אמ׳ ליה נתניאן מר ספר יוחסין
אמ׳ ליה מהיכא את אמ׳ ליה מלוד והיכא דירת אמ׳ ליה בנהרדעא אמ׳ ליה
אין שונין לא ללודיים ולא לנהרדעיים וכל שכן דמלוד את ומותבך בנהרדעא
כפייה אירצי אמ׳ ליה תנינא ליה בתלתא ירחי שקל קלא שדא ביה אמ׳
ליה ומה ברוריה דביתהו דר׳ מאיר ברתיה דר׳ חנניה בן תרדיון דתניא
תלת מאה משמעי ביומא שלש שנים לא יצתה ידי חובתה ואת אמרת
בתלתא ירחי כי שקיל ואזיל אמ׳ ליה מה בין לשמו ושלא לשמו לאוכליו
ושלא לאוכליו אמ׳ ליה הואיל וצורבא מרבנן את תא אימא לך לשמו
ושלא לשמו פסולו בגופו לאוכליו ושלא לאוכליו אין פסולו בגופו לשמו

---

[1] Exod. 12, 27.

ושלא לשמו אי איפשר לברר איסורו לאוכליו ושלא לאוכליו אפשר לברר איסורו לשמו ושלא לשמו ישנו בארבע עבודות לאוכליו ושלא לאכליו אינו בארבע עבודות לשמו ושלא לשמו ישנו בציבור כביחיד לאוכליו ושלא לאוכליו אינו בציבור כביחיד״ רב אשי אמ׳ פסולו בגופו ואי איפשר איסורו חדא מילתא היא מה טעם פסולו בגופו לפי שאי אפשר לברר איסורו״ אמ׳ רמי בר רב יוד אמ׳ רב מיום שנגנז ספר יוחסין תשש כוחן של חכמים וכהה מאור עיניהם״ אמ׳ מר זוטרא ומן אצל[1] לאצל טעון ארבע מאה גמלי דרשי״ תניא אחרים אומ׳ הקדים מולין לערלים כשר ערלים למולין פסול מאי שנא מולין לערלים דכשר דכולה ערלה בעינן וליכא ערלים למולין נמי כולה ערלה בעינן וליכא [68a] נימא קסברי אחרים אינה לשחיטה אלא בסוף וכדרבא דאמ׳ רבא עדין היא מחלוקת והולכך הקדים מולין לערלים בסוף שחיטה חלו להו מולין ערלים לית להו רוחא למיחל הקדים ערלים למולין בסוף שחיטה חלו להו ערלים מולין לית להו רוחא למיחל״ מאי דרבא דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי ר׳ מאיר אמ׳ ר׳ יוסי אם לכן נתכון מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין ואמרינן איבעיא להו אמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים לחצות מה לי אמ׳ ר׳ מאיר מי אמרינן בהא מודי ר׳ מאיר דכיון דאית ליה רוחא מהשתא ועד חצות חילא תרויהו או דילמא בהא נמי פליג ר׳ מאיר משום דלאימת קא חילא לכי מטיא חצות ההיא שעתא חילא תמורת עולה תמורת שלמים תו לית רוחא למיחל אמ׳ אביי היא היא בהא מודי ר׳ מאיר דכיון דאית ליה רוחא חילא תרויהו רבא אמ׳ עדין היא מחלוקת לאימת קא חילא לחצות ההיא שעתא חל לה תמורת עולה תמורת שלמים תו לית רוחא למיחל הינו דקאמרינן נימא קסברי אחרים אינה לשחיטה אלא בסוף וכדרבא דאמ׳ עדין היא מחלוקת אמ׳ רבה לעולם קסברי אחרים ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף והכא במאי עסקינן כגון שגמר בלבו לומר לערלים ולמולין ואמר לערלים ולא הספיק לומר למולין עד שנגמרה שחיטה בערלים ור׳ מאיר סבר לא בעינן פיו ולבו שוין ורבנן סברי בעינן פיו ולבו

---

[1] 1 Chron. 8, 37 sq.—9, 43 sq.

שוין׳׳ וסבר ר׳ מאיר לא בעינן פיו ולבו שוין אותיביה אביי המתכוין לאמר תרומה ואמר מעשר מעשר וא׳ תרומה עולה ואמר שלמים שלמים ואמר עולה שני נכנס לבית זה ואמר לזה שני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום עד שיהו פיו ולבו שוין אלא אמ׳ אביי רישא דאמ׳ סימן ראשון למולין סימן שני אף לערלים דבסימן שני נמי פתיכי ביה מולין סופה דאמ׳ סימן ראשון לערלים סימן שני למולין ור׳ מאיר לטעמיה דאמ׳ מפלגין (sic) בחצי מתיר ובסימן ראשון לא פתיכי ביה מולין ורבנן לטעמיהו דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר ובהא שחיטה הא פתיכי ביה מולין׳׳ **מתני׳** השוחט את הפסח על חמץ עובר בלא תעשה וכו׳׳ אמ׳ ריש לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא לשוחט או לזורק [63b] או לאחד מבני חבורה ועד שיהא עמו בעזרה ור׳ יוחנן אמ׳ אפלו אין עמו בעזרה במאי קא מיפלגי אי לימא בעל בסמוך קא מיפלגי דר׳ יוחנן סבר לא בעינן על בסמוך וריש לקיש סבר בעינן על בסמוך והא איפליגו בה חדא זימנא דתנן השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם מאי חוץ לחומה ר׳ יוחנן אמ׳ חוץ לחומת בית פגים ריש לקיש אמ׳ חוץ לחומת העזרה ר׳ יוחנן א׳ חוץ לחומת בית פגים אבל חוץ לחומת העזרה קדוש אלמא לא בעינן על בסמוך ריש לקיש אמ׳ חוץ לחומת העזרה לא קדוש אלמא בעינן על בסמוך ואלא בהתראת ספק קא מיפלגי בהא נמי הא איפליגו בה חדא זימנא דאיתמר שבועה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה ר׳ יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו אינו לוקה ר׳ יוחנן אמ׳ אינו לוקה משום דהוה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו אבל התראת ספק שמה התראה ריש לקיש אמ׳ אינו לוקה משום דהוה התראת ספק וכל התראת ספק לא שמה התראה אבל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו אמרי לעולם בעל בסמוך קא מיפלגי וצריכא דאי איפליגו לענין חמץ הוה אמינא בההיא הוא דקאמ׳ ר׳ יוחנן לא בעינן על בסמוך משום דאיסורא הוא כל היכא דאיתיה איתיה אבל לענין מקדש מודי ליה לריש לקיש דבעינן על בסמוך ואי איתיה גואי קדוש אי ליתיה גואי לא קדוש מידי דהוה אכלי שרת ואי אשמעינן לענין מקדש הוה אמינא בהך קאמ׳ ריש לקיש בעינן על בסמוך דאי איתיה גואי קדוש ואי לא לא

קדוש אבל לענין חמץ מודי ליה לר׳ יוחנן דלא בעינן על בסמוך דאיסורא הוא וכל היכא דאיתיה איתיה צריכא״ בעא מיניה רב הושעיה מר׳ אמי אין לו לשוחט ויש לו לאחד מבני חבורה מהו אמ׳ ליה מי כת׳ לא תשחט על חימוצך על חמץ כת׳[1] אמ׳ ליה אי הכי אפלו לאחד בסוף העולם נמי אמ׳ ליה אמ׳ קרא לא תשחט ולא ילין לא תשחט הנך דעבר משום דלא ילין״ אמ׳ רב פפא הולכך כהן המקטיר את החלב עובר בלא תעשה הואיל וישנו בהלנת אימורין״ תניא כותיה דרב פפא השוחט את הפסח על חמץ עובר בלא תעשה אימתי בזמן שיהא לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה היה לאחד בסוף העולם אין זקוק לו ואחד השוחט ואחד הזורק ואחד המקטיר אבל המולק את העוף בארבעה עשר אינו עובר בולא כלום ורמינהי השוחט את הפסח על חמץ עובר בלא תעשה ר׳ יהודה או׳ אף התמיד אמרו לו לא אמרו אלא פסח בלבד אימתי בזמן שיהא לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה היה לאחד בסוף העולם אין זקוק לו ואחד השוחט ואחד הזורק ואחד המולק ואחד המזה אבל הקומץ את המנחה אינו עובר בלא תעשה המקטיר את האימורין אינו עובר בולא כלום [64a] קשיא מליקה אמליקה קשיא הקטרה אהקטרה מליקה אמליקה לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד הקטרה אהקטרה נמי תנאי היא דאיכא מאן דמקיש ואיכא מאן דלא מקיש״ ר׳ יהודה או׳ אף התמיד׳ מאי טעמיה דר׳ יהודה אמ׳ לך זבחי זבחי המיוחד לי ומאי ניהו תמיד״ ר׳ שמעון או׳ פסח בארבעה עשר וכו׳״ .מאי טעמיה דר׳ שמעון דכת׳ זבחי זבחי תרי זימני קרי ביה זבח זבחי למאי הילכתא פלגינהו רחמנא מהדרי בזמן דאיכא זבח לא מיחייב אזבחי בזמן דליכא זבח מיחייב אזבחי״ ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב״ טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור שמעת מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה אמ׳ ר׳ חייא בר גמרא נזרקה מפי חבורה ואמרי כגון שהיו בעלים טמאי מתים ושהו לפסח שני דסתמיה לשום פסח קאי״ **מתני׳** הפסח נשחט בשלש כתות וכו׳״ [64b] אמ׳ ר׳ יצחק אין הפסח נשחט אלא בשלש כתות של שלשים בני אדם מאי טעמא קהל עדה וישראל מספקא לן

---

[1] Exod. 34, 25.

אי בכת אחת אי בזה אחר זה הולכך בעינן שלש כתות של שלשים שלשים בני אדם דאי בכת אחת הא איכא ואי בזה אחר זה הא איכא הולכך בחמשין נמי סגיא דנפקין עשרה ועלין עשרה׃ נכנסה כת הראשונה וכו׳׃ איתמר אביי אמ׳ ננעלו תנן רבא אמ׳ נועלין תנן מאי ביניהו למסמך אניסא אביי אמ׳ ננעלו תנן כמה דעיילי ניעילו וסמכינן אניסא רבא א׳ נועלין תנן לא סמכינן אניסא והא דתנן אמ׳ ר׳ יהודה חס ושלום שעקביה נתנדה שאין עזרה ננעלת על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביה בן מהללאל אביי מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שננעלת על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביה בן מהללאל ורבא מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנועלין אותה על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביה בן מהללאל׃ תנו רבנן מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שנתמעך בו אדם אחד והיו קורין אותו פסח מעוכין׃

תנו רבנן פעם אחת בקש אגריפס המלך לתת עיניו באכלוסי ישראל אמר לו לכהן גדול תן עיניך בפסחים נטל כוליא מכל אחד נמצאו ששים רבוא זוגי כליות כפלים כיוצאי מצרים חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה ואין לך כל פסח שנמנו עליו פחות מעשרה בני אדם והיו קורין אותו פסח מנוין׃ נטל כוליא והא בעי אקטורה דהדר מקטר לה והכת׳[1] והקטירו שלא יערב חלבים זה בזה דהדר מקטר לה חדא חדא לחודה והתניא[2] והקטירם שיהא כלו כאחד אלא תפסא הוא דשקל מיניהו עד דיהבי ליה מידי אחרינא׃ כהנים עומדין שורות שורות וכו׳׃ מאי טעמא אילימא דילמא שקלי דדהבא ומעילי דכספא הכא נמי דילמא שקלי בר מאתי ומעילי בר מאה אלא דהכי שפיר׃ ולא היו לבזיכין שולים׃ תנו רבנן כל הבזיכין שבמקדש לא היו להן שולים חוץ מבזיכי לבונה ללחם הפנים שמא יניחום ויפרס הלחם׃ **מתני׳** שחט ישראל וקבל הכהן וכו׳׃ שחט ישראל לא סגיא דלאו ישר׳ שחיט הא קא משמע לן דשחיטה בזר כשירה׃ קבל הכהן מקבלה ואילך מצות כהנה׃ נותנו לחברו שמעת מינה הולכה

---

[1] Lev. 3, 11. | [2] v. 16.

שלא ברגל שמה הולכה אמרי מינד הוו נידי פורתא ואלא מאי קא משמע
לן הא קא משמע לן ברב[1] עם הדרת מלך״ קבל את המלא והחזיר את
הריקן״ מסייע ליה לריש לקיש דאמ׳ ריש לקיש אין מעבירין על המצוות״
כהן הקרוב וכו׳״ מאן תנא פסח בזריקה אמ׳ רב חסדא ר׳ יוסי הגלילי
דתניא ר׳ יוסי הגלילי או׳ דמו לא נאמר אלא דמם[2] חלבו לא נאמר אלא
חלבם[2] למד על בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים ואימורין לגבי
מזבח מנא לן דטעון יסוד אמ׳ ר׳ אלעזר אתיא זריקה זריקה מעולה כת׳
הכא[2] את דמם תזרק על המזבח וכת׳ התם[3] וזרקו בני אהרן הכהנים את
דמו על המזבח סביב מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד
ועולה גופה מנא לן אמ׳ קרא[4] אל יסוד מזבח העולה אלמא עולה [65 a]
טעונה יסוד״ **מתני׳** יצתה כת ראשונה נכנסה שניה וכו׳״ תנא והיא
נקרית כת עצלנית והא לא סגיא דלאו הכי אפלו הכי איבעי להו לזרוזי
נפשיהו כדתניא רבי או׳ אי אפשר לעולם בלא בשם ובלא בורסי אשרי
מי שאומנותו בשם ואוי לו למי שאומנותו בורסי ואי אפשר לעולם בלא
זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים ואוי לו למי שבניו נקבות״

מתני׳ כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת וכו׳״ שלא כרצון מאן תנא
אמ׳ רב חסדא שלא כרצון ר׳ אליעזר דאי רבנן הא אמרי שבות היא
ואין שבות במקדש מאי היא דתניא החולב והמחבץ והמגבן בכגרוגרת
המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שוגג בשבת חייב חטאת מזיד ביום
טוב לוקה ארבעים דברי ר׳ אליעזר וחכמ׳ אומ׳ אחד זה ואחד (sic) אינן
אלא משום שבות״ רב אשי אמ׳ אפלו תימא שלא כרצון רבנן שלא כרצון
ר׳ נתן דתניא ר׳ נתן או׳ שבות צריכה התירו שאינה צריכה לא התירו״
ר׳ יהודה או׳ כוס היה ממלא וכו׳״ תניא ר׳ יהודה או׳ כוס היה ממלא
מדם התערבות שאם ישפך אחד מהן נמצא זה מכשירו אמרו לו לר׳
יהודה והלא לא נתקבל בכלי מנא ידעי אלא הכי קאמרי ליה שמא לא
נתקבל בכלי אמ׳ להן אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי מנא ידעי
כהנים זריזין הן אי זריזין הן אמאי מישתפיך אגב זריזותיהו דעבדי הייא
מישתפיך והלא דם התמצית מעורב בו ר׳ יהודה לטעמיה דם התמצית

---

[1] Prov. 14, 28. | [2] Num. 18, 17. | [3] Lev. 1, 11. | [4] v. 4, 18.

דם מעולה הוא דתנן ר׳ יהודה או׳ דם התמצית בהזהרה ר׳ יהודה או׳
בהכרת והאמ׳ ר׳ אלעזר מודה ר׳ יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנ׳[1]
כי הדם הוא בנפש יכפר [65b] דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין
הנפש יוצאה בו אינו מכפר אלא ר׳ יהודה לטעמיה דאמ׳ אין דם מבטל
דם׃ תניא אמ׳ להן ר׳ יהודה לחכמים לדבריכם למה פוקקין את העזרה
אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד רכובותיהן בדם והא קא חייץ
אינו חוצץ כדתניא הדם והדיו הדבש והחלב יבישין חוצצין לחין אין
חוצצין והא קא מיתוסי מניהו דמדלו להו והתניא ולבש הכהן מדו בד
כמדתו שלא ייתר ושלא יחסר בהולכת איברין לכבש דלאו עבודה היא
ולא היא מדבעיא כהונה עבודה היא דתניא והקריב הכהן המזבחה זו
הולכת איברין לכבש אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא אמרי
אלא הולכת איברין לכבש והולכת דם היכי אזיל דמסגי אאיצטבי׃

מתני׳ כאיצד תולין ומפשיטין וכו׳׃ **מתני׳** קרעו והוציא את אימוריו
וכו׳׃ נתנן במגים והקטירן למגים גופיה הוה מקטר ליה אימא להקטירן
על גבי המזבח׃ יצתה כת הראשונה וכו׳׃ תנא כל אחד ואחד נותן פסחו
בעורו ומפשילו לאחוריו׃ אמ׳ רב עיליש[2] טייעת׃[3]

הדרן עלך תמיד נשחט

§ 1 ואלו דברים בפסח שדוחין את השבת שחיטתו וזריקת דמו
מיחוי קרביו והקטר חלביו צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין הרכיבו
והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אינן דוחין ר׳ אליעזר או׳ דוחין׃

§ 2 אמ׳ ר׳ אליעזר ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת
אלו שהן משום שבות אינו דין שידחו את השבת אמ׳ לו ר׳ יהושע יום
טוב יוכיח שהתיר בו משום מלא׳ ואסר בו משום שבות אמ׳ לו ר׳ אליעזר
מה זה יהושע מה ראיה רשות למצוה השיב ר׳ עקיבא הזאה תוכיח שהיא
מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת אף אתה אל תתמה על
אלו שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת׃
אמ׳ ר׳ אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה
דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות לא תדחה את השבת אמ׳ לו

---

[1] Lev. 17, 11. | [2] י ante ל supra lineam. | [3] ייע in rasura.

ר׳ עקיבא או חלוף ומה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת שחיטה שהיא משום מלא׳ אינו דין שלא תדחה את השבת אמ׳ לו ר׳ אליעזר עקיבא עקרתה מה שכתוב בתורה בין הערבים במועדו בין בחול בין בשבת אמ׳ לו הביא לי מועד לאלו במועד לשחיטה כלל אמ׳ ר׳ עקיבא כל מלאכה שאיפשר לה ליעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לה ליעשות מערב שבת דוחה את השבת׃ § 3 אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שבא בחול בטהרה ובמועט בזמן שבא בשבת או במרובה או בטומאה אין מביאין עמו חגיגה׃ § 4 חגיגה היתה באה מן הבקר ומן הצאן מן הכשבים ומן העזים מן הזכרים ומן הנקבות ונאכלת לשני ימים׃ § 5 הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב חטאת ושאר כל הזבחין ששחטן לשום פסח אם אינן ראוין חייב אם ראוין הן ר׳ אליעזר מחייב חטאת ור׳ יהושע פוטר׃ אמ׳ ר׳ אליעזר ומה אם הפסח שמותר לשמו כששינה את שמו חייב זבחין שהן אסורין לשמן כששינה את שמן אינו דין שיהא חייב אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת בפסח ששינהו לדבר אסור תאמר בזבחים ששינן לדבר מותר אמ׳ לו ר׳ אליעזר אימורי ציבור יוכיחו שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת באימורי צבור שכן יש להן קצבה תאמר בפסח שאין לו קצבה ר׳ מאיר או׳ השוחט לשום אימורי צבור פטור׃ § 6 שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלים ולטמאין חיב לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולין ולערלים לטהורין ולטמאין פטור שחטו ונמצא בעל מום חיב שחטו ונמצא טרפה בסתר פטור שחטו ונודע שמשכו בעלים את ידן או שמתו או שנטמאו פטור מפני ששחטו ברשות׃

סליק פירקא

ואלו דברים בפסח שדוחין את השבת וכו׳׃ [66a] תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירה פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אמרו להן אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ושמש את שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע פסח אם דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע פסח

אב דוחה את השבת אמ׳ להן וכי פסח אחד יש בשנה שדוחה את
השבת והלא הרבה יתר ממאתים יש בשנה שדוחין את השבת אמרו לו
מנין לך אמ׳ להן נאמר[1] במועדו בתמיד ונאמר[2] במועדו בפסח מה
במועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף במועדו האמור בפסח דוחה
את השבת וקל וחומר ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח
שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו
נשיא עליהם והיה דורש כל היום כלו בהלכות הפסח והתחיל מקתרן
בדברים אמ׳ להם מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהא נשיא עליכם עצלות
שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אמרו לו
רבי שכח ולא הביא סכין מערב שבת מהו אמ׳ להן הלכה זו שמעתי
ושכחתי אלא הניחו להן לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הן למחר
מי שפסחו טלה תחבה בצמרו גדי תחבה בין קרניו ראה מעשה ונזכר
הלכה אמ׳ כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון״ ותמיד דדחי שבת מנא
לן אילימא משום דכת׳ ביה במועדו פסח נמי הא כת׳ ביה במועדו אמרי
תמיד בהדיא כת׳ ביה[3] עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה מכלל
דתמיד אקרבוה בשבת״ ועוד קל וחומר ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה
את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת איכא למיפרך
מה לתמיד שכן תדיר וכליל אמרי קל וחומר אמ׳ להו ברישא ופרכוה
והדר אמ׳ להו גזירה שוה וכי מאחר דגמיר גזירה שוה קל וחומר למה
ליה אלא לדידהו הוא דקאמ׳ להו בשלמא גזרה שוה לא הוה גמריתו
ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא קל וחומר דאדם דן קל וחומר
מעצמו איבעי לכו למידן ואינהו אמרי ליה קל וחומר פריכא הוא״ למחר
מי שפסחו טלה תחבה בצמרו גדי תחבה בין [66 b] קרניו והא קא עביד
עבודה בקדשים כהלל דתניא אמרו עליו על הלל מימיו לא מעל אדם
בעולתו אלא מביאה כשהיא חולין לעזרה ומקדיש׳ וסומך ידו עליה
ושוחטה׳ מקדישה פסח בשבת היכי מקדיש לה והתנן אין מקדישין ואין
מעריכין ואין מחרימין ואין מגביהין תרומה ומעשר כל אלו ביום טוב
אמרו קל וחומר בשבת הני מילי בחובות שאין קבוע להן זמן אבל

---

1 Num. 28, 2. | 2 Num. 9, 2. | 3 Num. 28, 10.

בחובות שאין להן זמן מקדשינן דאמ׳ ר׳ יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביום טוב והלא מחמר מחמר כלאחר יד הוא כלאחר יד נמי איסורא דרבנן הא איכא והינו דקא בעו מיניה דבר שיש לו היתר מן התורה ודבר שבות עומד בפניו לעכבו כלחר(sic) יד במקום מצוה מהו אמ׳ להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הניחו להן לישראל אם לא נביאים הן בני נביאים הן׃ אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו מהלל אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מדבורה דכת׳[1] חדלו פרזון בישראל חדלו עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל וכת׳[2] עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר׃ ריש לקיש אמ׳ כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממשה רבינו דכת׳[3] ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה׳ וכתיב[4] ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה י״י את משה מכלל דמשה איעלם מיניה׃ אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מנא לן מאלישע דכת׳[5] לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך וכת׳[6] ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח י״י׃ אמ׳ ר׳ מני בר פטיש כל אדם שכועס אפלו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו ממנה מנא לן מן אליאב דכת׳[7] ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדונך ואת רוע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת׃ ואלו בכולהו כת׳ בהו[8] גם בזה לא בחר י״י גם בזה לא בחר י״י ואלו באליאב כת׳ ביה[9] ויאמר י״י אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו השתא מכלל דמעיקרא הוה חזי׃ אשכחן פסח ותמיד דדחו שבת תמיד דדחי טומאה מנא לן כי היכי דיליף פסח מתמיד לענין שבת הדר יליף תמיד מפסח לענין טומאה׃ ופסח

---

[1] Jud. 5, 7. | [2] v. 12. | [3] Num. 31, 14. | [4] v. 21. | [5] 2 Reg. 3, 14. | [6] v. 15. | [7] 1 Sam. 17,28. | [8] 1 Sam. 16, 8. 9. | [9] v. 7.

גופיה מנא לן אמ׳ ר׳ יוחנן דאמ׳ קרא׳[1] איש איש כי יהיה טמא לנפש איש נדחה לפסח שני ואין צבור נדחה לפסח שני אלא עבדי בטומאה׃ אמ׳ ליה ריש לקיש לר׳ יוחנן אימא איש נדחה לפסח שני צבור לא תיהוי תקנתא לא בראשון ולא בשני אלא אמ׳ ריש לקיש מהכא[2] וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמא מת ואל יאמר זב ואני או׳ טמאי מתין משתלחין זבין אין משתלחין [67a] אלא יש לך שעה שזבין משתלחין ואין טמאי מתים משתלחין ואי זה זה פסח הבא בטומאה״ מתקיף לה אביי אי הכי אימא נמי יאמר זב ואל יאמר מצורע ואני או׳ זבין משתלחין מצורעין אין משתלחין אלא יש לך שעה שמצורעין משתלחין ואין זבין משתלחין ואי זה זה פסח הבא בטומאה וכי תימא הכי נמי והתנן פסח הבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין אלא אמ׳ אביי לעולם מקרא קמא ואם כן ניכתוב רחמנא איש כי יהיה טמא ונשתוק לנפש למה לי וכי תימא האי לנפש להכי אתא לטמא מת דעביד בשני בטומאה אבל שאר טמאין לא עבדי והתניא יכול לא יהו עושין פסח שני אלא טמא ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובועלי נדות מנין תלמוד לומר איש איש לנפש השתא למה לי אלא לעולם כדקאמרת מעיקרא איש נדחה לפסח שני ואין צבור נדחה לפסח שני אלא עבדי בטומאה ולעולם אטמא מת״ אמ׳ רב חסדא מצורע שנכנס לפנים מן מחיצתו פטור שנ׳[3] בדד ישב הכתוב נתקו לעשה״ מותיבי מצורע שנכנס לפנים מן מחיצתו בארבעים זבין וזבות שנכנסו לפנים ממחיצתן בארבעים טמא מת מותר ליכנס למחנה לויה ולא טמא מת בלבד אמרו אלא מת עצמו שנ׳[4] ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו תנאי היא דתניא בדד ישב לבדו ישב שלא יהו טמאין אחרים יושבין עמו יכול יהו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה אחת תלמוד לומר[5] ולא יטמאו את מחניהם ליתן מחנה לזה ומחנה לזה דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון או׳ אינו צריך הרי הוא או׳[6] וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמא מת ואל יאמר זב ואני או׳ טמאי מתין משתלחין זבין אין משתלחין למה נאמר זב ליתן לו מחנה שניה יאמר זב

---

[1] Num. 9, 10. | [2] Num. 5, 2. | [3] Lev. 13, 46. | [4] Ex. 13, 19. | [5] Num. 5, 3. | [6] Num. 5, 2.

ואל יאמר מצורע ואני או׳ זבין משתלחין מצורעין אין משתלחין למה נאמר מצורע ליתן לו מחנה שלישית בדד[1] ישב הכתוב נתקו לעשה״ מאי חומריה דזב מטמא מת שכן טומאה יוצאה עליו מגופו אלא אדרבה טמא מת חמור שכן טעון הזאה שלישי ושביעי אמרי טמא וכל טמא לרבות טמא שרץ וזב חמור מטמא שרץ מאי חומריה כדאמרינן אדרבה טמא שרץ חמור שכן מטמא באונס אמרי [67b] לטומאת ערב מיהא איתה כדרב הונא דאמ׳ רב הונא ראיה ראשונה של זב מטמא באונס מאי חומריה דמצורע מזב שכן טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש המטה אדרבה זב חמור שכן מטמא משכב ומושב ומטמא כלי חרס בהיסט זב וכל זב לרבות בעל קרי ומצורע חמור מבעל קרי[2] מאי חומריה כי דאמרינן אדרבה בעל קרי חמור שכן מטמא במשהו סבר לה כר׳ נתן דתניא ר׳ נתן או׳ משום ר׳ ישמעאל זב צריך כחתימת פי אמה ולא הודו לו ואיתקש בעל קרי לזב דאירבי בעל קרי מוכל זב״ כל דכת׳ בצרוע למה לי אידי דכתב כל זב כתב נמי כל צרוע״ ור׳ יהודה האי כל צרוע וכל זב מאי עביד ליה מיבעי לי לכדתניא ר׳ אלעזר או׳ יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר[3] וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין״

B. Zu Kᵉthubboth.

Das auf Blatt 196a versehentlich ausgelassene Stück Kᵉthubboth Kap. 9, Blatt 84a—87a folgt hier nach Cod. Hebr. Vat. 113. Die durch übergesetzte Linien bezeichneten Worte sind im Codex durch Striche oder Punkte für ungültig erklärt.

וסבר רב ירושת הבעל דרבנן והתנן ר׳ יוחנ׳ בן ברוקה או׳ היורש את אשתו ביובל יחזיר לבני משפחה ביובל וינכה להן מן הדמים והוינן

[1] Lev. 13, 46. | [2] Hic incipit fol. 64 codicis Monac. 95. | [3] Num. 5, 2.

בה מאי קסבר אי קסבר ירושת הבעל דאור׳ ([1]אמאי יחזיר לבני משפחת
ואי קסבר ירושת הבעל דרבנן דמים מאי עיבידת׳ ואמ׳ רב לעולם קסבר
ירושת הבעל דאורית׳ הכא במאי עסיק׳ כגון) וכגון[2] שהורישתו אשתו
בית[3] וקברות׳ פי׳ בית הקברות שאתם קוברין בו אינו שלכם ומשום פגם
משפחה אמור רבנן לישקו׳ דמי וליהדר ומאי ינכה להם מן הדמים דמי
קבר אשתו כדתניא המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו ובית הספדו
באין בני משפחה וקוברין אותו בעל כרחו משום פגם משפחה רב לטעמ׳
דר׳ יוחנן בן ברוקא קאמ׳ וליה לא סבירא ליה״ מי שמת והניח אשה״
למה למיתנא מלוה ופיקדון צריכ׳ דאי תנא צריכא דאי תנא מלוה בהא
קא׳ ר׳ טרפון משום דמלוה להוצאה נתנה אבל פיקדון דאיתיה בעיניה
אימא מודי ליה לר׳ עקיבא ואי תנא הא בהא קא׳ ר׳ עקיב׳ אבל בהך
אימא מודי ל׳ לר׳ טרפון צריכ׳ מאי לכושל ר׳ יוסי בר׳ חנינ׳ א׳ לכושל
שבראיה ר׳ יוחנ׳ א׳ לכתובת אשה משום חינה כתנאי ר׳ בנימן או׳
לכושל והוא כשר ר׳ אלע׳ או׳ לכתובת אשה משום חינה״ הניח פירות
התלושין מן הקרקע״ ור׳ עקיב׳ מאי איריא מותר כולהו נמי ליורשין הוו
אין הכי נמי ואידי דא׳ ר׳ טרפון מותר א׳ איהו נמי מותר [84b] ור׳ עקיב׳
תפיסא לא מהניא כלל א׳ רבא א׳ רב נחמ׳ הוא שתפס מחיים ולר׳
טרפון דמנחי היכא רב ושמואל דאמרי תרויהו הוא שצבורין ומונחין
ברשו׳ הרבים אבל בסימטא לא ר׳ יוחנ׳ ור׳ שמע׳ בן לקיש דאמרי תרויהו׳
אפילו בסימטא דון דייני כר׳ טרפון ואהדריה ר׳ שמע׳ בן לקיש לעובדא
מינהו א״ל ר׳ יוחנ׳ עשית כשל תורה לימא בהא קמפלגי דמר סבר טעה
בדבר משנה חוזר ומר סבר טעה בדבר משנה אינו חוזר לא דכולי עלמ׳
טעה בדבר מש׳ חוזר והכא בהא קמפלגי מר סבר הלכה כר׳ עקיב׳
מחבירו ולא מרבו ומר סבר הלכה אפילו מרבו ואיב׳ אימ׳ דכולי עלמ׳
הלכה כר׳ עקיב׳ מחבירו ולא מרבו והכא בהא קמפלגי מר סבר ר׳ טרפון
רבו הוה ומר סבר חבירו הוה ואיב׳ אימ׳ דכולי עלמא חבירו הוה והכא
בהא קמפלגי מר סבר הלכה איתמר ומר סבר מטין איתמר׳ קריביה
דר׳ יוחנן תפוס פרה דיתמי מסימטא אתו לקמיה דר׳ יוחנ׳ א׳ להו שפיר

---

[1] כגון . . . אמאי in margine. | [2] Litera initio vocabuli וכגון irrita facta est. | [3] Quae sequuntur desunt in codice Monac. usque ad p. XXXIX, lin. 16.

תפסתיה אתו לקמיה דריש לקיש א׳ להו זול אהדור אתו לקמיה דר׳
יוחנ׳ א׳ להו מה אעשה שכנגדי חלוק עלי׳׳ ההוא בקרא דיתמי דתפסי
תורא מיניה בעל חוב א׳ מחיים תפיסנא ל׳ ובקרא א׳ לאחר מיתה
תפשתיה אתו לקמיה דרב נחמ׳ א״ל אית לך סהדי א״ל לא מיגו דיכיל
למימר לקוח הוא בידי יכיל נמי למימר מחיים תפיסנא ליה והא׳ ריש
לקיש הגודרות אין להן חזקה שאני תורי דמסירי לרועה דבי נשיאה
תפוס אמתא דיתמי מסימטא יתי[1] ר׳ אבהו ור׳ חנינא ור׳ פפי ור׳ יצחק
נפחא ויתי[2] ר׳ אבא גביהו א׳ להו שפיר תפסתוה א״ל ר׳ אבא משום דבי
נשיאה נינהו מחנפיתו להו הא דון דייני כר׳ טרפון ואהדריה ריש לקיש
לעובדא מניהו יימר בר חשו הוה מסיק ביה זוזי בההוא גברא שכיב שבק
ארבא א״ל לשלוחיה זיל תפסה ניהליה אזל תפסה פגעו ביה רב פפא
ורב הונא בריה דרב יהוש׳ אמרי ליה את תפיס[3] לבעל חוב במקום שחב
לאחרי׳ וא׳ ר׳ יוחנ׳ תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרי׳ [85a] לא קנה
תפסוה אינהו רב פפא ממלה מלוחי ורב הונא בריה דרב יהוש׳ מתח
לה באשלא מר א׳ אנא קנינא ליה לכולה ומר א׳ אנא קנינא ליה לכולה
פגע בהו רב פנחס בר אמי א׳ להו רב ושמו׳ דאמרי תרויהו הוא שצבורין
ומונחין ברשות הרבים אמרי ליה אנא נמי מחריפתא דנהרא תפיסנא
ליה אתו לקמיה דרבא א׳ להו קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי הכי א׳
רב נחמ׳ והוא שתפס מחיים׳ אבימי בריה דר׳ אבהו הוו מסקי ביה זוזי
בי הוזאי שדרינהו ביד חמא בריה דרבא בר אבוה אזל פרעינהו א׳ להו
הבו לי שטרא אמרו ל׳ הני סיטראי נינהו זיל אייתי דרבא[4] וניתין לך
שטרא אתא לקמיה דר׳ אבהו א״ל אית לך סהדי דפרעתינהו א״ל לא
מיגו דיכלי למימר לא היו דברים מעולם יכלי נמי למימר סיטראי נינהו
ולעניין שלומי שליח מאי א׳ רב אשי אי א״ל שקול שטרא והב זוזי משלם
הב ל׳ זוזי ושקול שטרא לא משלם ולא היא בין כך ובין כך משלם דא׳
ליה לתקוני שדרתיך ולא לעותי׳׳ ההיא איתתא דאפקידו גבה מלוגא
דשטרי אתו יורשין וקא תבעי להו מינה אמרה להו מחיים תפיסנא להו
אתיא לקמיה דרב נחמן א״ל אית לך סהדי דתבעי׳ מינך מחיים ולא

[1] legas יתיב. | [2] legas ויתיב. | [3] i. e. תוֹפֵס. | [4] אהרינא supra lineam.

יהבתינהו ניהליה אמרה לי׳ לא א״ל אם כן הואי תפיסא דלאחר מיתה
ותפיסא דלאחר מיתה לא כלום היא׃ ההיא איתתא דאחייבה שבועה
בדינא דרבא אמרה להו בת רב חסד׳ ידענא בה בההיא איתתא דחשודא
אשבועה היא הפכה רבא אשבנגדה זימנין הוה יתיב רב פפא ורב אדא
קמיה איתו ההוא שטר׳ לקמיה דרבא א״ל רב פפא ידענא ביה דשטרא
פרועה הוא א״ל איכא איניש אחרינא בהדיה מר א״ל לא אע״ג דאיכא
מר עד אחד לא כלום הוא א״ל רב פפא בר מתנה לא יהא רב פפא
כבת רב חסדא א״ל בת רב חסד׳ קים לי בגוה ומר לא קים לי בגויה
א׳ רב פפא השתא דאמרו רבנן קים לי בהא מילת׳ היא כגון אבא מר
ברי דקים לי בגויה קרענא שטרא אפומיה קרענא סל׳ דע׳ אלא ריענא
שטרא אפומיה׃ ההיא איתתא דאיחייבה שבועה בי דיניה דרב ביבי בר
אביי א׳ להו ההוא בעל דין תיתי לי ותשבע לי במתין ([1]איפשר דמבספא
ומודיא לי) אמרה להו כתבו לי זכותא דכי משתבענא יהבו[2] לי א׳ להו
רב ביבי בר אביי כתובו לה א׳ רב פפי משום דאתו ממולאי אמרי מילי
מולייתא והא׳ רבא האי אשרתא דדייני דכתיבה מקמיה ניתחזי חתמות
ידייהו דסהדי פסולה אלמא מתחזי כשיקרא הכא נמי דמתחזי כשיקרא
וליתא מדרב נחמן דא׳ רב נחמן או׳ היה ר׳ מאיר אפיל׳ מצאו באשפה
חתמו ונתנו לה כשר אפילו רבנן לא פליגי עליה דר׳ מאיר אלא בגיט׳
נשים דבענן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרי מודו ליה דא׳ ר׳ אסי א׳
ר׳ יוחנ׳ שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולווה בו שכבר נמחל שיעבודו
טע׳ דנמחל שיעבודו אבל [85b] לשיקרא לא חיישינ׳׃ ההוא גברא דאפקיד
שב מרגניתא דצייררי בי סדיניה בי ר׳ מייאשא בר בריה דר׳ יהוש׳ בן
לוי שכיב ר׳ מיאשא ולא פקיד אתו לקמיה דר׳ אמי א״ל חדא דידענא
בר׳ מיאשא דלא אמיד ועוד קא יהיב סימנ׳ ולא אמרנא אלא דלא רגיל
ועייל ונפיק אבל רגיל ועייל ונפיק אימא איניש אחרינ׳ אקפיד ומיחזא
חזא׃ ההוא גברא דאפקיד כסא דכספא בי חסא שכיב חסא ולא פקיד
אתו לקמיה דרב נחמן א׳ להו חדא דידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד
הא קיהיב סימנא ולא אמרן אלא דלא רגיל ועייל ונפיק לביתי׳ אבל רגיל

---

[1] In margine. | [2] Cod. יהבו יהבו.

ועייל ונפיק לביתיה אימא איניש אחרינא אפקיד ומיחזא חזא״ ההוא
גברא דאפקיד מטכסא בי רב דימי אחוה דרב ספר׳ שכיב רב דימי ולא
פקיד אתא לקמיה דר׳ אבא א״ל חדא דידע׳ ברב דימי דלא אמיד ועוד
הא ק׳ יהיב סימנא ולא אמרן אלא דלא רגיל ועייל ונפיק לביתיה אבל
רגיל ועייל ונפיק לביתיה אימא איניש אחרינ׳ אפקיד ומיחזא חזא״ ההוא
דאפקיד[1] להו נכסי לטוביה שכיב אתא טוביה א ר יוחנ׳ הרי בא טוביה
א׳ לטוביה ואתא רב טוביה א׳ לרב טוביה לא א׳ איניש[2] דגים
ביה הא גיס ביה אתו שני טוביים שכן ותלמ׳ חכם תלמ׳ חכם קודם׳ קרוב
ותלמ׳ חכם תלמ׳ חכם קודם׳ איביא להו שכן וקרוב מאי ת״ש טוב[3] שכן קרוב
מאח רחוק שניהם שכנים ושניהם קרובים ושניהם תלמ׳ חכמ׳ שודא דדייני
א ל רבא לבריה דר׳ חייא בר אבין בר אריא תא אימ׳ לך מילתא מעליותא
דהוה א׳ אבוך הא דא׳ שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחוזר ומוחל לו
מחול אפילו יורש מוחל מודה שמו׳ במכנס׳ שטר חוב לבעלה וחזרת
ומחלתו שאינו מחול מפני שידו כידה״ קריבתיה דרב נחמ׳ זבינתה
לכתובתה בטובת הנאה איגרשה ושביבה אתו[4] וקא תבעי לה לברתה א׳
רב נחמן איכא איניש דליסבה עצה להאי [86a] תיזיל ותחלה לכתובתה
דאמה לגבי אביה ותיהדר ותירתה מיניה שמעה איהי אחלתה א׳ רב
נחמ׳ עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר
מעיקר׳ סבר ומבשרך[5] אל תעלם ולבסוף סבר אדם חשו׳ שאני״ גופה א׳
שמו׳ המוכר שטר חוב לחבירו וחזר[6] ומחלו מחול אפילו יורש מוחל וא׳
רב הונא בריה דר׳ יהוש׳ ואי פיקח הוא מקרקיש ליה זוזי וכתיב ליה
שטרא בשמיה א׳ אמימר מאן דדאין דינא דגרמי מגבי ביה שטרא
מעליא ומאן דלא דאין דינא דגרמי ומגבי ביה דמי ניירא בעלמא הוה
עובדא כפה רפרם לרב אשי ואגבי ביה כבשורא לצלמי״ א׳ אמימר משום
רב חמ׳ האי מאן דאיכ׳ עליה כתובת אשה ובעל חוב ואית ליה ארעא
ואית ליה זוזי לבעל חוב מסלקינ׳ ליה בזוזי ואשה מסלקינ׳ לה בארעא
האי בדיניה האי בדיניה אי ליכא אלא ארעא דלא חזיא אלא לחד לבעל
חוב יהבינ׳ ליה לאשה לא יהבינ׳ לה מאי טע׳ יתר מה שהאיש רוצה

---

[1] א videtur deletum esse. Ed. דאמר. | [2] sic. | [3] Prov. 27, 10. | [4] יורשי deletum est; לקוחות supra lineam. | [5] Jes. 58, 7 (תתעלם). | [6] prima manu וחוזר.

לישא אשה רוצה לינשא״ א״ל רב פפא לרב חמא ודאי דאמ׳ משמיה
דרבא האי מאן דמסיק ביה חבריה זוזי ואית ליה ארעא ואתא בעל חוב וקא
תבע מיניה זוזי וא״ל זיל שקול מארעא אמר׳ ליה זיל את זבין ואייתי והב
ליה א״ל ההוא תולה מעותיו בגוי הוה הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו
לו שלא כהוגן א״ל רב פפא לרב כהנא לדידך דאמרת פריעת בעל חוב
מצוה א״ל לא ניחא ליה למיעבד מצוה מאי א׳ ליה תנינא במ׳ דב׳ אמ׳
במצות לא תעשה אבל במצות עשה כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו
עושה לולב ואינו עושה [86b] מכין אותו עד שתצא נפשו״ בעא מיניה רמי
בר חמ׳ מרב חסד׳ הרי זה גיטיך ולא תתגרשי אלא לאחר שלשים יום
והלכה והניחתו בצידי רשות הרבים מהו א״ל אינה מגורשת מדרב ושמו׳
דרב ושמו׳ דאמרי תרויהו הוא שצבור׳ ומונחין ברשו׳ הרבים וצידי רשו׳
הרב׳ כרשו׳ הרב׳ דמי אדרבה מגורשת מדרב נחמן דא׳ רב נחמ׳ א׳
רבה בר אבוה האו׳ לחבירו משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך אלא לאחר
של׳ יום קנה אפילו עומדת באגם מאי לאו היינו אגם היינו צידי רשות
הרבים לא אגם לחוד וצידי רשות הרב׳ לחוד׳ ואיכ׳ דאמ׳ אמ׳ ליה
מגורשת מדרב נחמ׳ אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמו׳ מאי לאו ([1]היינו
רשו׳ הרב׳ היינו) צידי רשו׳ הרב׳ לא רש׳ הרב׳ ([1]לחוד) היינו צידי רשות
הרבים ([2]לחוד)״ המושיב את אשתו חנונית״ איבעיא להו ר׳ אלי׳ על ידי
גילגול א׳ ([1]או) לכתחילה ([1]קא׳) ת״ש אמרו לו לר׳ אליעז׳ אין אדם דר עם
נחש בכפיפה אי אמרת בשלמ׳ לכתחילה שפיר אלא אי אמ׳ על ידי
גילגול מאי נפקא לה מינה דאמרה ליה כיון דקא דייקת כולי האי לא
מצינא דאידור בהדך׳ ת״ש הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן
השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופא הרי זה משב׳ כל זמן
שירצה לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופא אינו יכול להשביעה ר׳
אליעז׳ או׳ אע״פ שלא הושיב׳ חנונית ולא מינה אפוטרופא הרי זה
משביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה שלא נעשת אפוט׳ בחיי בעלה
שעה אחת על פולכה ועל עיסתה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה
שמע׳ מינה לכתחילה קא׳ ש״מ״ כת׳ לה נדר ושבוע׳ אין לי עליך״

---

[1] Supra lineam. | [2] לחוד literis minutis additum est.

שבועה מאי עיבידתיה א׳ רב יהוד׳ א׳ רב [87a] על אפוטרופ׳ שנעש׳
בחיי בעלה ר׳ נחמן א׳ רבה בר אבוה על הפוגמת כתובת׳ אזל רב מרדכי
אמרה לשמעתא קמיה דרב ([1]אשי) בשלמ׳ למאן דא׳ על הפוגמת כתוב
שמסקא[2] ארעתה דילמא מצטרכי לי[3] זוזי ושקילנא מכתובתאי ואמרה
ליה כתוב לי דלא משבעת לי אלא למאן דא׳ על אפוטר׳ שנעשת בחיי
בעלה איהי מי הוה ידעא דמותיב לה אפוטרופ׳ דאמרה לי׳ כתוב לי דלא
משבעת לי א״ל אתן[4] אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה הלכה מקבר
בעלה לבית אביה וכו׳ על מה שעבר מאי עיבידת׳ א׳ רב יהוד׳ א׳ רב על
אפוטר׳ שנעש׳ בחיי בעלה אבל בין מיתה לקבורה משבעי׳ לה ורב מתנה
א׳ אפילו בין מיתה לקבורה לא משבע׳ לה דאמרי נהרדעי לכרגא׳ ולמזוני
ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא א״ר אבא א״ר חייא בלא נדר ובלא
שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר ונקי
שבועה בין הוא בין יורשיו אין משביעין אותה הכי קא׳ א׳[5] לה מנקיית
משבועת׳ ורב יוסף א״ר חייא בלא נדר ובלא שבועה הוא אינו יכול
להשבי׳ אבל יורשיו משביע׳ אותה נקי נדר ונקי שבוע׳ בין הו׳ ובין יורשיו
משביע׳] [6]אותה הכי קא׳ לה נקי נפשך בשבועה:.

C. Zu Menaḥoth.

Das auf Blatt 424b übersprungene Stück aus Menaḥoth 7 (Mišna 6), Blatt 76b—77b nach Cod. Vat. Hebr. 118. Auch hier bezeichnen übergesetzte Linien das im Codex durch Punkte für ungültig Erklärte.

אמ׳ רב הונא מנחת מאפה שאפאה חלה אחת יצא מאי טעמ׳ מצת
כת׳[7] מתקיף לה רב פפא טעמ׳ דכת׳ מצת הא כת׳ מצות לא יהא[8] גבי לחמי
תודה דכת׳[9] מצות לא ([10]יהא גבי לחמי תודה דכת׳ מצות) ואמ׳ רב טובי בר
קיסנא אמ׳ שמואל לחמי תודה שאפאן [[11]ארבע חלות יצא ההיא פליגא׳
העומר היה בא עשרון משלש סאין׳ מאי טע׳ כיון דמחדש אתי ומשעורין

---

[1] Supra lineam. | [2] ד supra ש, i. e. דמסקא. | [3] ה in fine vocis irritum factum est. | [4] in margine. | [5] sic. | [6] Hic incipit cod. Monac. | [7] Lev. 2, 4 מצת defective, non מצות. | [8] leg. והא. | [9] Lev. 7, 12. 13 מצות plene. | [10] dittographia. | [11] Quae sequuntur ad p. XLIII cum lin. 11 desuntin codice Monacensi.

אתי עשרון מובחר[1] לא אתי אלא משלש סאין שתי הלחם שני עשרונים משלש סאין כיון דמחיטין אתיין אע״פ דמחדש אתיין שני עשרונות אתו משלש סאין לחם הפנים עשרי׳ וארבעה עשרונות מעשרין וארבע׳ סאין מאי[2] כאן[3] דמחיטין אתי ומישן אתי עשרון מובחר אתי מסאה׳ תנו רבנן כל המנחות שריבה במידת עשרונן או שמיעט במידת עשרונן פסולות ריבה במיעטי[4] שלהן או שמיעט במידת סאין שלהן כשירות׳ העומר היה מנופה בשלש עשרה נפה׳ תנו רבנן בדקה בגסה ר׳ שמעון בן אלעז׳ אומ׳ שלש עשרה נפות היו במקדש זו למעלה ז̄ מזו וזו למעלה[5] עליונה קולטת סובין ותחתונה קולטת סולת׳ ר׳ שמעון[6] לא היה לה קיצבה וכו׳ תנו רבנן סולת[7] ואפית מלמד שניקחת סולת מניין שאפילו חיטין ת״ל ולקחת[7] יכול אף בשאר מנחות כן ת״ל אותה[7] מפני החיסכון מאי החיסכון אמ׳ ר׳ אלעז׳ התורה חסה על ממונן של ישר׳

הדרן עלך ואילו מנחות פרק ז

1 § התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות שתי איפה[8] האיפה שלש סאין עשרים[9] עשרה לחמץ[10] למצה ובמצה שלש מינין חלות ורקיקין ורביכה נמצאו שלש עשרונות ושליש לכל מין ושלש חלות לעשרון במידה ירושלימית היו שלשים קב חמשה עשר למצה וחמשה עשר לחמץ חמשה עשר לחמץ קב ומחצה לחלה חמשה עשר למצה ובמצה שלשה מינין חלות ורקיקין ורביכה נמצאו חמשת קבין לכל מין ושתי חלות לקב׳ 2 § איל מילואין היה בא במצה של מצה תודה חלות ורקיקין ורביכ׳ נזירות היתה באה שתי ידות במצה של תודה חלות ורקיקין ואין בה רבוכה נמצאו עשרה קבין ירושלמיים שהן ששה עשרונות ועדווים׳ מכולן היה נוטל אחד מעשרה תרומה שנ׳[11] והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לי״י אחד שלא יטול פרוס מכל[11] קרבן שיהו כל קרבנות שוין שלא יטול מקרבן על חבירו לכהן הזורק את דם השלמים לו[11] יהיה והשאר נאכל לכהנים לבעלים׳ 3 § השוחט את התודה לפנים ולחומה[12] חוץ לחומה לא קדש הלחם שחטה עד שלא קרמו בתנור ואפילו קרמו כולן

---

[1] Cod. מזבחך? | [2] addas טעמא. | [3] leg. כיון. | [4] leg. במידת סאין. | [5] addas מזו. | [6] add. אמר. | [7] Lev. 24, 5. | [8] sic. | [9] add. עשרון. | [10] add. עשרה. | [11] Lev. 7, 14. | [12] leg. ולחמה.

חוץ מאחד מהן לא קדש הלחם שחטה חוץ לזמנו קדש הלחם שחטה
ונמצאת טרפה לא קדש שחטה ונמצאת בעל מום ר׳ אליעז׳ או׳ קדש
וחכמ׳ אומ׳ לא קדש שחטה שלא לשמה וכן איל המלואים וכן שני כבשי
עצרת ששחטן שלא לשמן לא קדש הלחם § 4 הנסכים שקדשו בכלי
נמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו[1] יפסלו בלינה׃
ולד תודה תמורה הפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה אינן
טעונין לחם שני׃[2] והקריב התודה על זבח התודה התודה טעונה לחם
ולא ולדה ולא חליפה ולא תמורתה טעונין לחם § 5 האומ׳ הרי עלי תודה
יביא היא ולחמה מן החולין תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא
היא ולחמה מן החולין תודה מן החולין[3] ולחמה מן המעשר[3] יביא התודה
היא ולחמה מעשר יביא ולא יביא מחטי מעשר שיני ולא[4] ממעות מעשר
שיני׃ § 6 מניין לאומ׳ הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין ת״ל[5]
וזבח׳ פסח לי״י אלקיך צאן ובקר והלא אין הפסח בא אלא מן הכבשים
ומן העזים אם כן למה נאמ׳[5] צאן ובקר להקיש כל הבא מן הצאן ומן
הבקר לפסח מה פסח שהוא בא חובה אינו בא אלא מן החולין[6] הרי עלי
תודה הרי עלי שלמים הואיל והן באין חובה לא יבאו אלא מן החולין
נסכים מכל מקום לא יבאו אלא מן החולין׃

סליק פרקא

[77a] היתה באה חמש סאין ירושלמיות וכו׳׳ מנא הני מילי אמ׳ רב חסדא
אמ׳ קרא[7] והבת תוכן מֹהֹ אחד יהיה מה בת שלש סאין אף אפה שלש
סאין ובת גופה מנא לן אילימא מרכת׳[7] לשאת מעשר החומר הכת׳[8] איפה
נמי כת׳ ועשירית החומר האיפה אלא חומר לא ידענא כמה הכא נמי
לא ידענא כמה אלא מהכא[9] וחוק השמן דכת׳[8] השמן מעשר הבת מן
הכור עשרת הבתים חומר כי עשרת הבתים חומר׳ אמ׳ שמו׳ אין מוסיפין
על המידות יותר משתות והמשתכר אל ישתכר יותר משתות מאי טע׳
אילימ׳ משום אפקועי תרעא אי הכי שתות נמי לא[10] משום אונאה כי דלא

[1] Cod. לנו. | [2] Lev. 7, 12. | [3] ב et א indicant החולין locum cum המעשר permutare debere. | [4] legas אלא. | [5] Deut. 16, 2. | [6] Cod. Cambridge (cf. ed. Venet.) addit: (לפיכך האומר) אף כל דבר שהוא בא חובה לא יביא אלא מן החולין. | [7] Ezech. 45, 11. | [8] legas הבת. | [9] Ezech. 45, 14. | [10] addas אלא.

ליהוי ביטול מקח והא׳ רבא כל דבר שבמדה ושבמניין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר ואלא משום תניא׳[1] כי היכי דלא לימטייה זיאנה זיאנה הוא דלא לימטייה רווחא לא זבן וזבין ותגרא איקרי אלא אמ׳ רב חסדא שמוא׳ קרא אשכח ודרש׳[2] והשקל עשרים מה(sic) עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשת שקל המנה יהיה לכם מנה מאתן וארבעין הוו אלא שמ׳ תלת שמ׳ מנה של הקדש כפול היה וש״מ מוסיפין על המידות ושמ׳ שתותא בלבר אמ׳ מ̄ רבא מתניתין נמי דיקא דקתני התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות שמ׳ [77b] מכולן היה נוטל אחד מעשרה תרומה שנ׳ וכו׳ תנו רבנן והקריב[3] ממנה אחד מן המחובר אחד שלא יטול פרוס מכל קרבן שיהו כל קרבנות שוין שלא יטול מן הקרבן של׳[4] חבירו תרומה לי״י אינו יודע מכמה היא הריני דן נאמ׳ כאן [3] תרומה ונאמ׳ בתרומ׳ מעשר׳[5] תרומה מה להלן אחד מעשרה אף כאן אחד מעשרה אי (sic) כלך לדרך זו נאמ׳ כאן תרומה ונאמר להלן בביכורים[6] תרומה מה להלן אין לה שיעור אף כאן אין לה שיעור נראה למי דומה דנין תרומה שאין אחריה תרומה מתרומה שאין אחריה תרומה ואל יוכיחו ביכורים שיש אחריהם תרומה או כלך לדרך זו דנין תרומת הנאכלת במקום קדוש מתרומת הנאכלת במקום קדוש ואל תוכיח תרומת מעשר שנאכלת במקום קדוש בכל מקום ת״ל[7] תרומת לי״י תרומה לי״י בגזירה שוה למדנו לתרומת שהיא אחד מן עשרים אבל איני יודע מכמה היא חלה הריני ד̄ה̄ דן נא׳ כאן לחם ונא׳ להלן בשתי הלחם[8] לחם מה להלן עשרון לחלה[9] או כלך לדרך זו נאמ׳ כאן ונאמ̄׳ לחם ונאמ׳ להלן בשתי[10] הלחם[10] לחם מה להלן עשרונות אף כאן[11] עשרונות נראה למי הדבר דומה דנין מנחה הבאה חמץ עם הזבח ממנחה הבאה חמץ עם הזבח ואל יוכיח לחם הפנים שאינו בא חמץ עם הזבח או כלך לדרך זו דנין מנחה הבאה מארץ ומחוצה לארץ ומחדש ומן הישן ממנחה הבאה מארץ ומחוצה לארץ ומן החדש ומן הישן [[12]ממנחה הבאה מארץ

---

[1] legas תגרא. | [2] Ezech. 45, 12. | [3] Lev. 7, 14. | [4] legas על. | [5] Num. 18, 24. | [6] Deut. 12, 6. | [7] Lev. 7, 14 cf. Num. 18, 26. | [8] Lev. 23, 17. | [9] librarius omisit אף כאן עשרון לחלה. | [10] Legas בלחם הפנים, v. Lev. 24, 7. | [11] in margine שני. | [12] Dittographia.

הבאה ישר׳ ומחוצה לארץ ומן החדש ומן הישן] ואל יוכיחו שתי הלחם
שאין באות אלא מן החדש ומן הארץ ת״ל[1] ממושבותיכם הביאו[2] לחם
תנופה שתים שאין ת״ל הביאו ומה ת״ל תביאו שכל שאתה מביא ממקום
אחר כזה מה להלן עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה אי מה להלן שני
עשרונות אף כאן שני עשר׳ ת״ל תהיינה[3] אילו שני עשרונות ואין הללו
שני עשרונות למדנו עשרה לחמץ עשרה למצה מניין ת״ל[4] על חלת לחם
חמץ נגד חמץ הבא מצה נמצאו עשרונים עשרים עשרונות לחמי תודה
עשרה לחמץ ועשרה למצה יכול עשרה שבמצה לא יהו כולן אלא ממין
אחד ת״ל[5] ואם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות
בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן מורב׳ חלות בלול בשמן ואו׳[6]
והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לי״י וגו׳ נמצאו שלשה עשרונות
[7] ושליש לכל מין ושלש חלות לעשרון ונמצאו לחמי תודה ארבעים נוטל
מהן ארבעה ונותנן לכהן והשאר נאכלים לבעלים׃

---

[1] Lev. 23, 17. | [2] In Bibliis: תביאו. | [3] Lev. 23, 17. | [4] Lev. 7, 13. | [5] Lev. 7, 12. In Bibliis אם. | [6] Lev. 7, 14. | [7] Hic incipit codex Monacensis.

Berichtigung: S. IV, Z. 7 lies „11. Nov."

Erstes Verzeichnis der Subskribenten
No 1—113.

---

1 Portugiesisch-Israelitisches Seminar, Amsterdam.
1 Dr. Wilhelm Bacher, Direktor u. Professor, Budapest.
1 Königl. Bibliothek, Berlin.
1 Lehranstalt für die Wissenschaft des Judentums, Berlin.
2 Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaft des Judentums, Berlin.
1 Zunz-Stiftung, Berlin.
1 Dr. A. Berliner, Prof., Berlin.
1 Synagogen-Gemeinde, Breslau.
1 Israelitische Religionsgemeinde, Budapest.
1 Landes-Rabbinerschule, Budapest.
1 Harvard Semitic Library, Cambridge, Mass.
1 Hebrew Union College, Cincinnati, Ohio.
1 Hr. Salo Cohn, Wien.
1 Marie Ascher-Stiftung, Dresden.
1 Hr. Heinrich Eisner, Kommerzienrat, Berlin.
1 Israelitische Gemeinde, Frankfurt a. M.
1 Hr. David v. Gutmann †, Wien.
2 Hamburgische Wissenschaftliche Stiftung.
1 Deutsch-Israelitische Gemeinde, Hamburg.
1 Jüdische Nationalbibliothek, Jerusalem (Geschenk des Hrn. S. Rabinersohn, Kiew).
1 Hr. Fritz Homburger, Kommerzienrat, Karlsruhe.
1 Universitätsbibliothek, Klausenburg.
1 Universitätsbibliothek, Leiden.
1 Hr. Dr. Rud. Leszynsky, Berlin-Grunewald.
1 Hr. Adolf Levy, Berlin.
1 Hr. Dr. Margulies, Oberrabbiner, Florenz.
1 Hr. Dr. Georg Minden, Berlin.
1 Königl. Hof- und Staatsbibliothek, München.
1 Verein Ohel Jacob in München.
1 Alliance Israélite Universelle, Paris.
1 Hr. Moritz Perles, Wien.
1 Israelitische Kultusgemeinde, Prag.
1 Hr. Baron Louis v. Rothschild, Wien.

5 Hr. Jacob H. Schiff, New-York.
1 Hr. Sch. B. Schneersohn, Liubowitsch, Gouv. Mohilew.
1 Hr. Dr. Paul Schottländer, Breslau.
2 Hr. Dr. Hermann L. Strack, Berlin-Lichterfelde W.
1 Hr. Hermann Tietz, Berlin.
1 Nationalbibliothek, Rio de Janeiro.
1 Israelitische Kultusgemeinde, Wien.

---

66 Bestellungen sind uns durch folgende Buchhandlungen zugegangen:

1 Edw. G. Allen & Son, London.
3 A. Asher & Co., Berlin.
1 E. J. Brill, Leiden.
1 Hedw. Buchthal, Hamburg.
1 Cammermeyer, Kristiania.
2 Durlacher, Paris.
1 Rich. Ecklin, Frankfurt a. M.
1 Fischbacher, Paris.
11 Gustav Fock, Leipzig.
1 Lucas Gräfe, Hamburg.
1 Gerold & Co. Wien.
1 Gilhofer & Ranschburg, Wien.
1 E. van Goethem, Gent.
11 Otto Harrassowitz, Leipzig.
1 J. J. Heckenbauer, Tübingen.
1 Rich. Jaeschke, London.
1 J. Kauffmann, Frankfurt a. M.
1 A. Kramers & Zoon, Rotterdam.
1 Kemink & Zoon, Utrecht.
1 K. F. Koehler, Leipzig.
1 Kurländer & Ullmann, Nagy-varoc.
1 D. Proops Jz. (Levisson), Amsterdam.
1 J. J. Lentner, München.
1 Luzac & Co., London.
1 Mayer & Müller, Berlin.
1 James Maclehose & Son, Glasgow.
2 Martin Nijhoff, 's-Gravenhage.
1 Parker & Son, Oxford.
1 Philipp, Posen.
7 G. E. Stechert & Co. New-York.
3 F. Volckmar, Leipzig.
1 Voss' Sortiment, Leipzig.
2 B. Westermann & Co., New-York.